ПСС-эй ЦК-гай НОЯБРИИН ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

ПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

287 (10041) | 1962 оной декабриин 7, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Үйлэдбэриин шэнжэ баримталан

Р-эй экономикые хүгжөөхэ, ажахые партийна талаар хү- гые шэнэдхэн хубилгаха гэ- удал хэлсэһэн КПСС-эй ЦК- бриин Пленум манай арадай, ис партиин орон доторoo ком- байгуулхын түлөө тэмсэлдэ һуури эээлхэ. Пленумэй эриин ёһоор партиимнай уда- органууд доодо шатаһаа дээдэ тэрээ шэнэдхэн хубилгагда- Хубилалтын гол удхань юуб партиин хүтэлбэрилхы орга- йлэдбэриин шэнжэ баримта- уулагдаха болоно.

йина органуудые үйлэдбэ- шнжэ баримталан байгуулхада, ленность, барилга болон хү- ые бүри тодорхой һайнаар, ёһоор хүтэлбэрилхэ, үйлэдбэ- удалнуудта тэдэнэр гол анха- лдуулха аргатай болохо бай- шэнэдхэлгэ партиин ажал бүхы талые бүри эдэбхитэй хэрэгтэ туһалха, эмхидхэлэй йл сурталай хүдэлмэриие ком- материально-техническэ һуури байгуулха, шэнэ хү- үүжүүлхэ зорилгонуудтай та холбоотой болгохо» гэжэ ЦК-гай Пленумэй тогтоол дэнэ.

йдалай, коммунизм байгуул- тэнүүдэй ёһоор, манай багша В. И. Ленинэй сэсэн забари, һургаал хүтэлбэри һүүлэй үедэ Коммунис пар- тэрэнэй Центральна Коми- мышленность болон хүдөө рхилхэ хэрэгые һайжаруул- хэдэ хэдэн ёһото револю- эмжээ ябуулгануудые бэе- Промышленность хүтэлбэ- аар совнархозууд, хүдөө —нютагай колхоз, совхо- үйлэдбэриин управленинүүд гдаа.

ажахын продуктнуудые аба- хэхэ талаар горитойхон ам- туйлагдаа. Ороной хэдэ йонуудта сагай уларилай байгаашье һаа, энэ жэл пард гаран пүүд ороохо та- хэгдээ. Энэ нёдондонойхи- 270 миллион пүүдээр ехэ Хэрбээ 1953 ондо 5,8 мил- мяхан абтаа һаа, мүнөө иллион тонно абтаха, һүн— лион тоннын орондо 64,5 тонно абтахань.

мяха, һү, ноохо, үндэгэ, рна болон хүдөө ажахын бу- ктнуудые худалдалга дээшэ- лгэдэ арадай хэрэгтэ манай ын хүдөө нютагай ажалшад хубитаяа оруулаа. КПСС- мартын Пленумэй шиидхэ- н бэелүүлэн, колхоз, совхо- нуу бэшэ ургаса ургуулаа, 6,7 гаран миллион пүүд ха худалдажа, абаһан уял- хэрэтэй түрэтэйгээр дүүр- талаар илангаяа Улаан- ын үйлэдбэриин управле- харьяата ажахынууд шал- һан байна.

ажабайдал, арадай ажахы гээр хүгжэжэ, һалбаран йна бшуу. Манай орон до- низмын үргэн далайсатай- улагдажа байһан үедэ ажа- брилхэ талаар партиин дээшэлнэ гээшэ. Тиимэ- тэнь байгуулагдаһан пар- дхэлэй байгууламжанууд

тэрэ үедөө һайн үүргэ дүүргэбэшье, мүнөөнэй эрилтэнүүдые хангахаар бэшэ болонхой. Мүнөө партиин хүтэлбэрилхы органуудые үйлэдбэриин шэнжэ баримталан эмхидхэхэ эрилтэ табигдана.

Жэшээлхэдэ, мүнөө байһан хизаар, область бүхэндэ промышленна үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ партиин крайком, обком, хүдөө ажахын үйлэдбэри хүтэлбэрилхэ партиин крайком, обком байгуулагдаха юм. Мүнөө байһан хүдөөгэй районуудые томодхогдоһоной үндэһөөр тэндэнь колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүд бии болгогдохо, КПСС-эй хүдөөгэй райкомуудай орондо үйлэдбэриин управленинүүдэй партийна комитедүүд байгуулагдаха гээшэ. Нютагай үйлэдбэриин управленинүүдэй газар дээрэ байдаг промышленна предприяти, барилгануудай партийна организацинуудые хүтэлбэрилхын тула, хэрбээ тэндэ партиин горкомуудай үгы һаань, промышленно-үйлэдбэриин зональна (кустовой) партийна комитедүүд бии болгогдохо юм.

Арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумээр баталан абтаһан шэнэ гуримууд промышленность, хүдөө ажахы хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ партиин хүсые бүри ехээр зорюулха, тэдэниие тодорхой һайнаар хүтэлбэрилхэ арга олгохо. Партийна комитедүүд, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд экономико гүнзэгыгөөр шудалха, предприяти, колхоз, совхозуудые бодомжотой һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо. Промышленна, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр абаха, тэдэнэй үнэ сэн хямдаруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар предприяти, ажахы бүхэндэ байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхын, наука болон техникын шэнэ шэнэ туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхын, түрүүшүүлэй дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгохын түлөө эрид шууд хэмжээнүүдые бэелүүлхэ байна.

Манай орон дотор коммунизм байгуулхын түлөө Коммунис партиингаа, тэрэнэй Центральна Комитедэй баатарлиг тэмсэлээр зоригжоһон хото, хүдөөгэй ажалшад мүнөө жэлэйнгээ дүн шэнжэлнэ, дүй дүршэлөө согсолно, ажал хүдэлмэриингөө дутуу дундануудые элирүүлжэ, саашанхи түсэб, зорилгонуудаа хараалжа байна. Партийна организацинууд, шэнээр байгуулагдаһан комитедүүд ажалшадай энэ ехэ эрмэлзэлгэ, оролдолго дэмжэн, тэдэнэй хүсэ шадалые ажалай болон соёл культурын шэнэ амжалтануудта зорюулха уялгатай.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй гүнзэгы удхые хүн бүхэндэ ойлгуулжа үгэхэ, мүнөө жэлэйнгээ түсэб, уялгануудые заабол дүүргэхын, хойто жэл промышленность, хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абаха арга боломжо ажахы бүхэндэ эртээнһээ байгуулха хэрэгтэй. Хүдөө нютагай партийна организацинууд малай үбэлжэлгэ эрхимээр үнгэргэхын, тэрэнэй ашаг шэмэ дээшэлүүлхын, абаһан түлнүүдээ гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын, хабарай тарилгада эрхим һайнаар бэлэдхэхын түлөө шанга тэмсэл эмхидхэхэ ёһотой.

Һайн үүсхэлые али болохоор дэмжэхэ хэрэгтэй

Н. С. Хрущев Актю- областиин № 6 хүдөө механизациин Темир- илищиин коллективтэ эльгээбэ. Энэ учили- ргэдэ таба мянга га- ар талмай дээрэ һу- томо ажахы байгуул- үүсхэлые тэрэ бэшэг эмдэглэнэ. Ажалай га методэй болон хү- ахын продуктнуудые дааг болохын түлөө ективэй тэмсэл хэжэ дэһэ һуури дээрэ ме- рнуудые бэлдэхэ хэ- эмхидхэгдэһэн бай-

социалис хүдөө ажа- механизаторска кадр- элэдхэхэ зүб зам оло- тэрэ бэшэг соо хэ- һуралсалай ажахын за дээрэ дээдэ мэргэ- механизаторска кадрнуудые бэлэдхэлгын танай дүй дүршэл али болохоор дэмжэгдэжэ, үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой.

Н. С. Хрущев үйлэдбэриин һуралсалай мастернуудай — багшанарай, һурагшадай коллективтэ халуун баяр хүргөөд, шэнэ амжалта туйлахые хүсэбэ.

***

Темирскэ училищиин хүдэлмэрилэгшэд Н. С. Хрущевто эльгээһэн бэшэг соогоо—1962 ондо 632 дээдэ мэргэжэлтэй механизаторнууд эндэ бэлэдхэгдэбэ гэжэ мэдээсэнэ. Сагай уларилай муу байхын хажуугаар, газарай хүрьһэ муутай районой ушар байдалда һуралсалай ажахыда 5069 гектар талмай дээрэ гектар бүриһөө 11,3 центнер орооһон абтаба.

(ТАСС).

Адуу үдхэхэдэ ашатай

АДУУН ҺҮРЭГӨӨ ОЛОШОРУУЛАЯ

Адуун һүрэг гээшэ мал ажалай тон шухала һалбари мүн болоно.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын хэды оньһожоруулагдаһан харгы замуудаарнай ашаа зөөжэ гү, али хүн зониие шэрэжэ хэды олон машинануудай ябадаг байбашье, адуу үсхэбэрилгэ айхабтар шухала байһаар. Илангаяа колхоз болон совхозуудта мал адуулха, наг шэбхэ, үбһэ тэжээл, барилгын материал зөөхэһөө эхилээд, гар үзүүрэй ямар ехэ ажал мүхэшэгүй морин эрдэниин хүсөөр бүтээгдэнэ гээшэб. Хада уулатай, уһа намагтай газарта морин бүришье һаа хэрэгтэй. Гадна адуунай мяхан, арһан, кумыс ехэ шухала бшуу. Баһа гүйгөөшэ моридоор урилдаа һорёо хэлгэ ямар ехэ спортивна удха шанартайб.

Манай Захааминай аймагай эрхэ байдалда адуу үсхэбэрилгэ бүришье айхабтар шухала: нэгэдэхеэр, морин гээшэ малшадаймнай унаа болоно; хоёрдохёор, адуунай мяханай өөрынь үнэ сэн хямда тула, колхозой ажахы хүгжөөлгэдэ ехэхэн туһа нэмэри оруулха байна.

Манай эндэ адуун һүрэг олоор үсхэбэрилхэ хамаг арга боломжо бии гээшэ. Гансахан манай колхоздо һарьдагай бэлшээринүүд 3-4 мянган гектараар тоологдоно. Тэндэхи ногоониинь эрхим һайнаар ургадагшье һаа, хуряагдаха аргагүй юм. Тиигэбэшье зунай сагта адуу барихада ехэ таарамжатай һайн.

Ажахыда адуун һүрэгэй хэды шухала байбашье, арга боломжонуудтайшье һаамнай, һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг доторнай тус асуудал амжалтатайгаар шиидхэхэ тушаа илангаяа аймагай эмхи зургаануудай зүгһөө хэншье анхаралаа табинагүй. Имагтал энээн дээрэһээ шалтагаалжа, адуун һүрэгэймнай тоо толгой эрид үсөөрөө. Жэшээнь, манай колхоз хэрбээ 1953 ондо 1113 толгой адуутай байбал, мүнөө юройдоол 770 толгой адуутай.

Гадна үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри зогсоогдонхой, бонитировкошье тусхай заабариин ёһоор хэгдэнэгүй. Теэд адуунай үүлтэр, шанар шэнжые мэдэхын тула үүлтэр тодорхойлһон документнүүд хэрэгтэй болодог ха юм. Тэрэшэлэн адуунай шадал тамир (ажахыда хэрэглэхэ талаар), гү, али бэеын шэгнүүр гэхэ мэтые тодорхойлхо хүдэлмэри огто тоогдсногүй. Иигэжэ урданай сагай барга заншал сахигдаһаар.

Тэрэшэлэн гүүдые ороондо оруулха хүдэлмэри зүндөө табигдашанхай. Гунан, дүнэн адуудай олонхи һубайрна. Ороонойнь эхилхын урда тээ ямаршье түсэб табигданагүй. Юрэ баглаһан, тухайлһан хөөрэлдөөгөөр лэ хамаг ажал хизаарлагдана. Тиихэдээ үүлтэр һайнтай азарганууд адуун һүрэгтэ табигданагүй. Хэрбээ һайн азаргатай байбал, 100 толгой гүүнһээ 95 унага лаб абажа болохо юм. Муу харууһанһаа гүүдэй унага хаяха баримтанууд үзэгдэнэ.

Гадна манай аймагта орооһо таряа яһала горитойгоор ургуулдаг болонхой. Тиигэбэшье адуу шахан таргалуулха хүдэлмэри огто эмхидхэгдэнэгүй.

Мүн бусадшье олон шалтагаанууд дээрэһээ адуун һүрэгнай доройтожо, үсөөржэ эхилээ. Энээниие тэсэшэгүй дээрэ тоолонобди.

Теэд абажа үзыт даа: адуун һүрэг ямар олзотой ажахыб. Жэшээнь, манай аймагта адуумнай түхэреэн жэл соогоо бэлшэжэ ондо орodог. Манай колхоздо 770 толгой адууемнай зунай сагта оройдоо хоёр хүн, үбэлдөө дүрбэн хүн харууһалдаг. Мүн тиимэ адуунда үнэтэй сэнтэй байрашье хэрэггүй.

Ойрын жэлнүүдтэ дурсагдаһан ехэ дутагдалнуудаа усадхахаһаа гадна, гүүдээ улам олошоруулха, адуунай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри эрид һайжаруулха зорилго табинабди.

Колхоз, совхоз бүхэн адуун һүрэгтөө хайхарамжа ехэтэйгээр хандаад байбал, тон ехэ ашаг олзо абаха, мяха тушаалгаяашье дээшэлүүлжэ шадаха байһаниинь лабтай.

М. ДЫМПИЛОВ,
Захааминай аймагай «Коммунизм» колхозой партийна организациин секретарь;

Д. БАЛЬЖУРОВ,
адуушан.

***

РЕДАКЦИҺАА: Захааминай аймагай «Коммунизм» колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр М. Дымпилов, мүн тус колхозой адуушан Дугар Бальжуров гэгшэд тон шухала асуудал табиба. Адуун һүрэгые тоохогүй, тэрэнэй үсхэбэрилгэдэ анхарал табихагүй, зарим газарта адуу моридые зорюута хюдаха ябадал гансахан Захааминда бэшэ, мүн манай республикын бусадшье аймагуудаар үзэгдэнэ.

Имагтал адуу үсхэбэрилгые тоогоогүй дээрэһээ, тэрэниие али болохоор хюдажа ороһоной уршагһаа ажахы бүхэндэ шахуу моридой тоо үсөөржэ, зарим газарта бухал шэрэхэ мори олдохоёо болишонхой. Энээниие тоо, баримтануудааршье гэршэлжэ болохо. Хэрбээ 1953 ондо республикамнай 111600 моритой байбал, энэ жэлэй ноябриин 1-нэй байдалаар моридой тоо оройдоо 53128 толгой болошоо гэхэ гү, али һүүлэй арбаад жэлэй туршада моридой тоо хоёрһоо үлүү дахин үсөөршөө бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, аймагуудай эмхи зургаанууд адуушадай дунда мүрысөө үүсхэхээ, хэнэй хэды унага абажа байһыешье согсолхоёо болишонхой. Тиимэһээ гүүнүүд олоороо һубайржа, унага хаяжа, түл гарзална бшуу.

Иимэ байдалые саашадаа тэсэжэ болохогүй. Партиин ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущев элидхэл хэхэдээ, колхоз, совхозуудта мяха абалгые эрид ехэдхэхэ бүхы арга боломжонуудые хэрэглэхэ гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна. Адуу морин гээшэмнай ажал хэхэһээ гадна, тон амтатай мяха үгэдэг ха юм. Тиимэһээ нүхэд Дымпилов, Бальжуров гэгшэдэй бэшэгые хаа хаанагүй зүбшэн хэлсэжэ, адуу үсхэбэрилгөөр ажахы бүхэн тусхай хэмжээ ябуулгануудые хараалха бээ гэжэ редакци найдана. Колхоз, совхозуудай адуушад, мэргэжэлтэд адуу үсхэбэрилхэ ямар арга боломжонуудтай байһан тухайгаа, мүн ямар хэмжээнүүдые хараалжа байһанаа бэшэжэ эльгээгыт.

Эдэ түрүүшүүлһээ жэшээ абамаар

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндөө худалдаха талаар Бэшүүрэй аймагай малшад горитой амжалта туйлаа. Мал таргалуулха тусхай гүүртэнүүд эмхидхэгдэжэ, коммунистнууд болон дүй дүршэлтэй нүхэд эрхилэгшэдээр табигдаһан байгаа. Тиигэжэ гүрэндэ мяха худалдаха гурбан кварталай түсэб болзорһоо урид дүүргэгдээ һэн.

Зарим ажахынууд гүрэндэ мяха тушааха уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байнхай. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй совхоз гурбан кварталайнгаа түсэб 112,6 процент, Ждановай нэрэмжэтэ колхоз—105,6 процент, Охин-Булагай совхоз—103,1 процент дүүргэһэн байха юм.

Бэшүүрэй аймагай ажалшад партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй танилсажа байхадаа, ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлажа, жэлэйнгээ түсэб сүм дүүргэхын, арга боломжонуудаа элирүүлхэ зорилгоор эдэ үдэрнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. «Рассвет» колхозой суута тугалшан Ксения Афанасьевагай хаража байдаг тугалнууд арбан хоёр һаратайдаа тус бүри дунда зэргээр 280 килограмм шэгнүүртэй болоһон байна. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй совхозой мяханай гүүртын малшан Бадма Шагдаров хаража байдаг хашарагуудаа шадамар бэрхээр адуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхын 915 граммаар нэмээгээ. Совхозой эрхим малшан Дамба Банзанов 90 толгой хашарагай шэгнүүрые тус бүридэнь дунда зэргээр сүүдхын 1160 граммаар нэмээлгээ.

«Победа» колхозой малшад Татьяна Смолина, Анна Плюснина гэгшэд 116 буруу эрхимээр харууһалжа, сүүдхэдээ 910 граммаар нэмээлгэжэ байнхай.

Охин-Булагай совхозой мяханай гүүртын малшан Федосей Брянский баһал оролдосотойгоор хүдэлнэ. Хаража байһан малайнгаа тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдээ 1440 граммаар нэмээжэ шадаа. Энэ совхозой гахайшан Христинья Венедиктова, Устинья Ефимова, Ульяна Серявина гэгшэд тус тустаа 16 поршоонхо эхэ гахай бүхэнһөө абаад, нэгэшье гарзагүйгөөр тэжээжэ байнад.

Нёдондоной энэ үеынхиһөө һү һаалгань 5900 центнерээр дээшэлээ гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, 13,5 процентээр нэмэһэн байна. Зарим ажахынууд, жэшээлхэдэ, «Рассвет» колхоз 19,5 процентээр, Охин-Булагай совхоз 14 процентээр һү һаалгаяа дээшэлүүлээ.

Бэшүүрэй совхозой түрүү һаалишад Сандакова, Бадмадоржиева, Цыренова, Данзанова, Дамбаева гэгшэд үнеэн бүриин 2300 литрһээ дээшэ һү һааһан байха юм.

Энэ жэлдэ аймагай ажахынууд Эхэ орондоо 210 центнер эрхим шанартай нооһо түсэбһөө гадуур худалдаа. Логовскиин нэрэмжэтэ колхозой хонишон Иван Захаров, Иван Стрекаловский гэгшэд хонин бүриһөө 3,9 килограмм нарин нооһо хайшалаа юм. Охин-Булагай совхозой хонишон Георгий Осеев 680 эрье хонидһоо тус бүриин 4 килограмм 450 грамм эрхим шанартай нооһо хайшалжа абаа.

Кукурузашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Калининай нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан Калистрат Устинов түрүүлжэ мотоциклаар, Бэшүүрэй совхозой кукурузашан нүхэр Собенников, Ждановай нэрэмжэтэ колхозой—нүхэр Цоктоев гэгшэд эрхимлэжэ, Бүхэсоюзна выставкэдэ ошохо путёвкоор шагнагдаһан байна.

Д. Цыденжапов,
манай корр.

ЧЕХОСЛОВАКИИН КОММУНИС ПАРТИИН XII СЪЕЗДЫЕ АМАРШАЛГА

Советскэ Союзай коммунис партиин Центральна Комитет коммунистнуудайнгаа болон бүхы совет арадайнгаа үмэнэһөө XII съездын делегадуудта, Чехословакиин коммунистнуудта, Чехословакиин Социалис Республикын бүхы ажалшадта аха дүүгэй амар мэндые хүргөөд, съездынгээ хүдэлмэридэ амжалта туйлахые хүсэнэ.

Чехословакиин коммунис парти хадаа шэнэ ажабайдал байгуулха хэрэгтээ тон ехэ амжалта туйлажа, XII съезддээ хүрэжэ ерэбэ. Коммунис партиингаа хүтэлбэреэр ябаһан Чехословакиин арадууд социализм байгуулаа, хүгжэнги экономикотой болон культуратай, хүн зоноо ажана һайн байдалтай болгоһон дэлхэйн түрүү гүрэнүүдэй зэргэдэ өөрынгөө оронии оруулжа шадаа. Чехословакиин Социалис Республикын ажалшад мүнөө хүгжэнги социалис общество байгуулха, коммунизмда орохо бэлэдхэл хэхэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Шэнэ, социалис байгуулалтын илаһанай ашаар арадай материальна болон духовно хүсэниинь хүгжэлтынгөө захагүй үргэн харгыда гарана гэжэ Чехословакиин дүй дүршэл эли тодоор гэршэлжэ үгэнэ. Социалис байгуулалтадаа танай туйлаһан амжалтанууд социализмын булюу һайн байһые бүхы дэлхэйн урда харуулна. Эдэ амжалтануудайнгаа ашаар Чехословакиин Республикын уласхоорондын нүлөөнь ехэ боложо, нэрэ түрэнь улам бүри дээрэ үргэгдэжэ, бэхижэжэ байна. Социалис Чехословаки хадаа уласхоорондын харилсаанда бата бэхи эб найрамдалай, аюулгүйн түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэл хэнэ.

Чехословакиин коммунистнууд марксистско-ленинскэ һургаалые өөрынгөө ороной ушар байдалда тааруулан хэрэглэнэ, социалис революцидаа, социализм байгуулха хэрэгтээ аха дүү партинуудайнгаа хамтын дүй дүршэлые шадамар бэрхээр хэрэглэнэ.

Чехословакиин коммунис парти уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй дайшалхы отрядынь болоно. Тэрэ хадаа марксизм-ленинизмын сурталые бата найдамтайгаар баримталдаг, пролетарска интернационализмын ленинскэ гол ёһонуудые эрид шууд хамгаалжа, ажабайдалдаа бэелүүлдэг. Чехословакиин коммунистнууд ревизионизмын, сектантствын болон догматизмын али болохоор гарадаг ябадалнуудтай эдэбхитэйгээр тэмсэнэ, манай агууехэ хэрэгэй мандахын тулада социалис хани барисаата оронуудай болон уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа гаргана.

Чехословакиин арад, тэрэнэй коммунис парти хэтэ мүнхэдэ хани ябаха, хазагайрашагүй үнэн найдамтай хани нүхэрнай гэжэ Советскэ Союзай коммунис парти, бүхы совет арад һайн мэдэдэг.

Хүндэтэ нүхэдүүд, XII съездынгээ шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтээ, социализм болон коммунизм байгуулха хэрэгтээ, бата бэхи эб найрамдалай түлөө, арадуудай хоорондо хани барисаа байгуулхын түлөө тэмсэлдээ ехэ амжалта туйлахыетнай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэбди.

Чехословакиин Социалис Республика, тэрэнэй бэлигтэ, ажалша арад мандаг!

Чехословакиин ажалшадай хатуужалта авангард — Чехословакиин алдарта коммунис парти мандаха болтогой!

Хэтэ мүнхэдөө эбдэршэгүй советско-чехословацка хани барисаан, хани харилсаан бэхижэжэ, хүгжэжэ байг!

Социалис хани барисаанай оронуудай, бүхы дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэл, нягта жагсаал мандаг!

Марксизм-ленинизм мандаха болтогой!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

Үдын совхозой (Хори) 4-дэхи фермын малшан Цырен-Жамса Доржиев нёдондо гараһан тугалнуудые таргалуулан шахажа, шэгнүүрыень 250—300 килограммда хүргэбэ. Мүнөө дунда зэргын шэгнүүрынь сүүдхэ бүри 950—1000 граммаар нэмэнэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Доржиев малдаа тэжээл үгэжэ байна.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

Полидоо шэбхэ зөөнэ

Залуу кукурузашад Николай Матвеев, Сергей Русанов, Фигат Салимзянов гэгшэд энэ жэлдэ кукурузын баян ургаса абажа, гансахан XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозһоо гадна, мүн бүхы Сэлэнгын аймаг дотороо эрхимлэжэ гараа. Тэдэнэр 462 гектарай га бүриһөө 448 центнер набша намаа хуряажа, 6670 тонно силос даража абаһан байна. Полиин «хатанай» баян ургаса туйлаһан залуушуул жэлэй дүнгөөр үнэтэ шанда хүртөө.

Мүнөө эдэ кукурузашад ерэхэ жэлэйнгээ ургасада бэлдэжэ, поли дээрээ наг шэбхэ зөөнэ. Кукурузашан Салимзянов «Беларусь» трактораар **15 километр газарһаа наг шэбхэ зөөхэдөө, үдэрэйнгөө даабари 130—150 процент** дүүргэнэ.

С. Биликтуев.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ХҮГЖЭЛТЭТЭЙ СЭХЭ ХОЛБООТОЙ АСУУДАЛНУУДЫЕ ШЭНЖЭЛХЭ САГ ТУЛАА

«...Үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй сэхэ холбоотой үндэһэн шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ эрдэмтэдэй гол анхаралые хандуулха» гэһэн эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэри соо табигданхай. Эрдэм ухаанай хүдэлмэрилэгшэдтэ манай партиин иимэ тон хойшолуулашагүй, шухала удхатай эрилтэ табиһаниинь ойлгосотой.

Үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй сэхэ холбоотой үндэһэн шухала асуудалнуудые шэнжэлэн тодорхойлхо талаар СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин БКНИИ-гэй экономикын, географиин таһагай хүдэлмэрилэгшэд һүүлэй жэлнүүдэй туршада зарим тэды ажал хээ. Нэн түрүүндэ Буряадай АССР-эй арадай ажахые саашадань хүгжөөлгэдэ шухала удхатай ямар шэнжэлэлгэнүүдые саашадаа хэхэ тухайгаа тодорхойлогдоо. Энэ талаар гурбан эгээл шухала асуудалнуудые манай экономикын, географиин таһагайхид шэнжэлжэ байнхай. Нэгэ бүлэг шэнжэлхы хүдэлмэрилэгшэднай промышленностиие тааруу зохидоор хубаарилан хүгжөөхэ асуудалые шэнжэлнэ. Хоёрдохи бүлэгынь хүдөө ажахын үйлэдбэриие тааруу зохидоор хубаарилан, тусхай мэргэжэлтэйгээр хүгжөөхэ асуудал шэнжэлжэ байна. Мүн Буряадай АССР-эй ажалай арга боломжонуудые, тэдэниие хайшан гэжэ ашаглан хэрэглэхэ асуудалые гурбадахи бүлэг хүдэлмэрилэгшэд шэнжэлэй үзэнэ

Тодорхойлон хэлэбэл, гурбадахи бүлэг хүдэлмэрилэгшэднай ажалай сагай ямараар хэрэглэгдэжэ байһаниие һүүлэй хоёр жэлэй туршада тодорхойлон харуулха зорилго табяа һэн. Тиигэжэ республикын промышленна предприятинуудта, колхозуудта хүдэлмэриин үдэрэй хайшан гэжэ үнгэрдэгые, элдэб янзын ажалай тус бүридөө хэды саг соо дүүргэгдэдэгые нарибшалан шэнжэлһэн байна. Хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай ажаллажа байха үедэнь фотозурагууд буулгагдаа, нэгэ тусхай ажалай хэды саг соо дүүргэгдэдэгыень нариншаар хэмжэгдэбэ. Модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын промышленностиин хоёр предприятида, ээрэлгын-трикотажна Хяагтын фабрикада, модо хюрөөдэдэг станогуудые бүтээдэг Сэлэн-Дүүмын заводто, Зэдын, Сэлэнгын, Яруунын, Загарайн, Мухар-Шэбэрэй аймагуудай колхозуудта иимэ шэнжэлэлгэ хэгдэһэн байна. Шэнжэлэлгын согсололнуудые гаргаһанай һүүлээр ажалай сагые зүбөөр хэрэглэдэг болохо тухай эмхидхэлэй-техническэ хэмжээнүүд хараалагдаа һэн. Тиигээд эдэ хэмжээнүүднай хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай суглаанууд дээрэ зүбшэгдэжэ, баталан абтаһан юм.

Мүн энэ бүлэг хүдэлмэрилэгшэд гэрэйнгээ, хубиин ажал хээд лэ байдаг зарим хүнүүдтэ анхаралаа табижа, ямар ажал хэжэ байдагыень тодорхойлоо. Гусиноозерск, Хяагта городуудта иимэ шэнжэлэлгэ хэгдэбэ. Ниитын ажалда зарим хүнүүдэй ямар шалтагаанаар хабаададаггүй байһаниинь элирхэйлэгдээ һэн. Энэ асуудалаар һанамжа, дурадхалнууд эдэ хоёр городуудай ажалшадай депутадуудай городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дамжуулагдаһан байна.

Мүнөө тон шухала, хойшолуулагдашагүй удхатай асуудалнуудые—колхозуудта нэбтэрүүлэгдэжэ байһан ажахын тоосооие, нютаг бүхэнэй онсо өөрэ илгаае хараада абажа, хүдөө ажахын һалбаринуудые түргэнөөр хүгжөөхэ, тусхай ажахынуудые ямар гуримаар эмхидхэн ябуулха хэрэгые хоёрдохи бүлэг научна хүдэлмэрилэгшэд шэнжэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлхын тула иигэжэ зарим тэды ажал хэгдэжэ байна. Манай научна шэнжэлэлгэнүүдые үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй бүри нягта холбоотой болгохо зорилго саашадаа табигдана бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдэй туршада научна хүдэлмэрилэгшэ бүхэн ондо ондоо асуудалнуудые абажа, өөһэдөө бэеэ даагаад шэнжэлдэг заншалтай байгаа. Тиимэ болохолоороо, зарим шухала асуудалнууд хэдэн жэлэй туршада шэнжэлэгдэжэ, үни удаан саг соо научна согсололнуудынь, дурадхалнуудынь үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэггүй байһан юм.

СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин дурадхалаар тусхай таһагай, ондо ондоо хэдэн таһагуудай научна хүдэлмэрилэгшэд нэгэ шухала научна асуудал хамтынгаа хүсөөр шэнжэлдэг болоо. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажахые эмхидхэн ударидаха тушаа гурим экономикын, географиин болон биологиин таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд богони болзор соо зохёоһон байна. Гадна экономикын таһагай хүдэлмэрилэгшэд Буряадай АССР-эй экономическа холбоо харилсаан тухай шухала удхатай шэнжэлэлгэ дүүргэбэ. РСФСР-эй Госпланай хүдэлмэрилэгшэд энэ шэнжэлэлгэдэ һайн сэгнэлтэ үгэһэн юм. Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй саашадаа хүгжэхэ холын хараата хэмжээе бүхы научна хүдэлмэрилэгшэд даб дээрэ шэнжэлэн тодорхойлоо һэн.

Олон научна хүдэлмэрилэгшэд хамтаараа шэнжэлхы хүдэлмэридэ хабаадажа, дээрэ дурдагдаһан эдэ ехэ, орёо асуудалнуудые шиидхэжэ шадаһан байна. Нэгэ гү, али хоёр гурбаншье хүн богонихон болзор соо иимэ ехэ хэмжээнэй шэнжэлхы ажал бэелүүлжэ шадахагүй һааб даа. Элдэб мэргэжэлтэй олон научна хүдэлмэрилэгшэд нэгэ шухала асуудалые бүхы талаһаань тон гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ аргатай болоно. Иигэжэ научна шэнжэлэлгэнүүдэй шанар һайжарна бшуу. Гадна шэнжэлэлгын согсолол, дурадхалнууд үйлэдбэридэ урдынхиһаа һураггүй түргөөр хэрэглэгдэжэ эхилхэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй ёһоор, дээдэ һургуулинуудай, научно-шэнжэлхы институдай научно-педагогическа мэргэжэлтэдэй шэнжэлхы ажалые нэгэдүүлэн эмхидхэжэ, үйлэдбэриин хүгжэлтэтэй сэхэ холбоотой шухала асуудалнуудые шэнжэлэн тодорхойлхо хэрэгтэ элсүүлхэ саг тудаа. Эрдэм ухаанай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүсые нэгэдүүлэн, научна хүдэлмэриие саашадаа эмхидхэхэдэ ехэ ашатай туһатай байхань дамжаггүй. Иигэжэ партиин XXII съезд дээрэ абтаһан Советскэ Союзай Коммунис партиин шэнэ Программа амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ ноябриин Пленумэй тогтоол тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь лабтай.

Ф. Ушнаев,
БКНИИ-гэй экономикын, географиин таһагай научна хүдэлмэрилэгшэ.

Хэдэн газарта нэгэ доро...

Бэшүүрэй совхозой парткомой эдэбхеэр Заганай лекторнүүдэй бүлэгтэ хабаадагшад хэдэн газарта нэгэ доро элдэб лекцинүүдые ажалшадта учшажа үгэдэг заншалтай болобо.

Шэбэртын дунда һургуулиин багшанар, Заганай больницын хүдэлмэрилэгшэд, совхозой мэргэжэлтэд энээндэ тон эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Ноябриин 26-да совхоздо хабаатай һууриин газарнуудаар нэгэ доро хэдэн лекци уншагдаа. Тиигэжэ Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник нүхэр Сахарова нарин Заганай, Гутайн малшадта «Залуу мал тусхай шэглэлтэйгээр түлжүүлхэ» тухай һонирхолтой лекци уншаһан байна. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ хэлсэгдэһэн шухалын шухала асуудалнуудтай лекцеэ шадамараар холбожо, совхозой, нютагай тодорхой баримтанууд дээрэ энэ асуудалаа тодорхойгоор харуулба.

—«СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай» нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлээр промышленностиие, барилгые, хүдөө ажахые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ холын хараата хэмжээ ябуулганууд КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленум дээрэ хараалагдаба. Бидэнэр, мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа бултанайнгаа хүсөөр элирхэйлэн, урдынхиһаа улам ехэ һү, тоһо, мяха болон мал ажалай бусад продуктнуудые тон хямда сэнтэйгээр, ехээр гаргаха уялгатайбди,— гэжэ нүхэр Сахарова хэлэбэ.

Шэбэртын дунда һургуулиин залуу багша Ц-Ж. Цыренов Дабаата һууринда, багша Н. А. Тарнуева Амгалантада, врач М. С. Андреева Потанино тосхондо тэрэшэлэн лекцинүүдые уншаһан байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй гүнзэгы удхые совхозой ажалшан бүхэндэ дэлгэрэнгыгээр ойлгуулхын зорилгоор Заганай лекторнүүдэй бүлэгтэ хабаадагшад недели бүхэндэ хэдэн лекцинүүдые нэгэн доро хаа хаанагүй уншахаар шиидэнхэй.

Б. Цыренжапов.

Тохойнхид дэмжэнэ

—КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, мүн хүршэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай хандалгые баяртайгаар дэмжэн абаад, манай Тохойн һүнэй фермын малшад һү һааха жэлэйнгээ түсэбые декабриин 5-да дүүргэхэ гэжэ шиидээбди, —гэжэ фермые даагша Радна Цыденович Ринчинов хөөрэнэ. —1355 центнер һү һааха түсэбтэй аад, мүнөө 1345 центнер һаагаад байнабди. Жэлэй дүүрэтэр 100 гаран центнер һү түсэбһөө гадуур һааха байхабди.

Нүхэр Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг энэ фермын малшадай хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай. Юуб гэхэдэ, эндэхи малшад жэлһээ жэлдэ амжалтатай һайнаар ажалладаг, олонхи һаалишадынь, тэдэнэй тоодо Дарима Бадиева, Цырен-Дулма Базарова, Цыретор Бальчинова, Вера Нимаева гэгшэд жэлэйнгээ түсэб, мүн өөһэдынгөө социалис уялгые ноябриин хахадаар дүүргэһэн байна.

Ц. Бабушеев.
Сэлэнгэ. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоз.

Механизаторай һуралсал
Хэшээлнүүд һонирхолтой үнгэрн[...]

Кабанскын нютагай үйлэдбэриин управлениин харьяата «Прибайкалец» колхоз трактористнуудаар дуталдажа, бэрхэтэй байдалда ородог һэн. Дүршэл ехэтэй механизаторнуудшье халаангүйгөөр 10—12 час соо таһалгаряагүй хүдэлхэ баагай болошодог байгаа. Машина, техникээ саг болзортонь заһабарилха хэрэг ехэ дутагдалтайгаар шиидхэгдэдэг бэлэй. Механизаторнуудай үсөөн байһанһаа иимэ бэрхэшээлнүүд ушардаг һэн. Харин энэ жэл механизаторнуудые олоор һургаха гэһэн һайн үүсхэл гаргагдажа, колхозой гэшүүд һайшаан дэмжээд, олооро һурахаар шиидэһэн байна. Колхозой түрүүлэгшэ А. А. Шатов, шофернууд И. И. Артемьев, М. И. Бородин, комплексно бригадын бригадир П. М. Горбунов, ахалагша зоотехник И. З. Горбов, һү һаалиин фермые даагша Ф. С. Помулев болон бусад хамта гуша гаран хүн трактористын мэргэжэл шудална. Мүн Турунтаевай дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшад Виктор Олейников, Василий Бомаюкский, Степан Голубев гэгшэдшье трактористын курсада һурана. Эдэнэр һургууляа дүүргээд, түрэл колхоздоо үлэжэ, механизатораар хүдэлхөөр шиидээ юм.

Эндэ механизаторай һуралсал һайнаар эмхидхэхын тула КПСС-эй Прибайкалиин райком ехэ анхарал хандуулжа байна. Райкомой политгэгээрэлэй байшан соо һуралсалынь

октябриин 15-һаа үнг[...]
эхилээ һэн. Неделид[...]
дахин гэхэ гү, али вт[...]
да, пятница бүхэндэ [...]
туршада хэшээл бо[...]
Трактористнуудай һ[...]
Татауровай училищ[...]
Е. К. Заиграев та[...]
Тиихэдэ агроном В. [...]
агротехникэ заадаг, [...]
партийна организаци[...]
тарь нүхэр Затеев по[...]
сал үнгэргэдэг. Нүхэ[...]
евай хэшээлнүүдээ яаж[...]
гэдэг тухайнь тобш[...]
хөөрэхэ дуран хүрэнэ.

«Тракторай двигател[...]
дэлдэг гурим» гэһэн те[...]
хэр Заиграев нэгэ х[...]
үедэ заажа үгэхэ байг[...]
хэр Заиграев хүдөө [...]
гол хүсэн болодог трак[...]
дые олошоруулжа, ажал[...]
сэд оньһожоруулха тух[...]
ти, правительствын [...]
зорилгонуудые тобшо[...]
хөөрэжэ үгөөд, трактор[...]
торой яажа хүдэлдэгые [...]
шадтаа дэлгэрэнгыгээр [...]
үгэбэ. Тиихэдээ һура[...]
плакадуудые, тракторай [...]
телиин македые ехэ ойлг[...]
гоор харуулна. Темээ[...]
ойлгуулһанайнгаа удаа [...]
торай двигателиин х[...]
гурим тухай» гэһэн кин[...]
һурагшадтаа харуулна.
һурагшадай үзэһэн тем[...]
са ойлгожо абаха хэрэ[...]
туһатай байгаа.

Нүхэр Заиграев оло[...]
хэрэгтэ үнэн зүрхэнһөө [...]
даг хадаа һурагшадаа [...]
һонирхуулжа, шуналтай [...]
гожо шадаа юм. Тиимэһ[...]
гэжэлээ һайса шудалһан[...]
механизаторнуудые бэл[...]
дамжаггүй.

Энэ колхоздо трак[...]
нуудай һуралсал һайна[...]
хидхээд байбашье һаан[...]
һон аргаар үнеэдые һаа[...]
тернуудые бэлдэхэ тала[...]
шье хэгдэнэгүй. Мүнөө [...]
хаа хаанагүй үнеэдые [...]
аргаар һаадаг боложо [...]
Тиимэһээ колхозой пр[...]
мастернуудые олоор бэл[...]
ерэхэ жэлһээ үнеэдэ[...]
аргаар һаадаг болохо [...]
абаха бэзэ.

Г. СЕРГ[...]
КПСС-эй Буряадай об[...]
пропаганда, агит[...]
таһагай инстру[...]

Дуратайл һаа һураг лэ

Чисаанын совхоздохи (Хори) механизаторай бүгэдэ ниитын һуралсалда 80 хүн хабаадаха гэжэ списогтэ ороһон аад, эгээ мүнөө 170-аад хүдэлмэришэд хэшээлдэ ябажа байна. Һураха хүнүүдэй тоо үдэр бүри нэмэнэ.

Совхозой 5 ба 6-дахи отделенинүүдтэ хэшээлынь четверг, вторнигой үдэшын 18 часһаа 22 час болотор үргэлжэлнэ. Һурагшад комбайнерай, трактористын хоёр бүлэг боложо хубааранхай.

Комбайнерай бүлэгые совхозой контролер-механик Даши-Цырен Жанаев, трактористын бүлэгые—Сультим Бадмацыренов ударидана. Хоёр бүлэгтэ хамтадаа 58 хүн һуралсана.

Эндэмнай модошо дархашуул, хонишод, һаалишад, үхэршэд, һургуулиин һурагшад, таряан ажалай бригадын бригадирнууд, отделениин эрхилэгшэд болон бусад бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Д-Ц. Жанаев** хэшээл хэжэ байна.

С. Балдуевай фото, текст.

Түсэб юундэ дүүргэгдэнэгүйб?

Хүдөө ажахын жэл дүүрэхэ тээшээ дүтэлбэ. Мүнөө хаа хаанагүй жэлэй дүнгүүд бүридхэгдэжэ, ерэхэ жэлэй арга боломжонууд харагдажа, үйлэдбэреэ улам хүгжөөхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ тухай бодомжолон үзэгдэжэ байна. Ажахын гарзатайгаар гү, али олзо доходтойгоор эрхилэгдэһэнһээ парторганизациин ажал хэрэгүүд сэгнэгдэхэ байна.

Загарайн XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз аймаг соогоо эгээл түрүү ажахынуудай нэгэн болонхой.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүд арадай ажахые эрид түргэн хүгжөөхэ арга боломжо нээжэ үгөө һэн. Мүнөө үе сагай эрилтэнүүдые хараадаа абабал, мяха, һү, таряа, үндэгэ гэхэ мэтэ продуктнуудые бэлдэлгэ он жэлэй ошохо бүри эрид өөдөө дээшэлхэ ёһотой.

Тус колхоз 5400 центнер һү худалдаха түсэбтэй һэн. Үнгэрэгшэ зуун арга боломжонуудаа хаража үзөөд, түсэбһөө гадуур 200 гаран центнер һү тушааха шадалтайбди гэжэ мэдүүлээ бэлэй. Энэмнай хии һалхинһаа абаад найдуулһан үгэнүүд бэшэ һэн бэзэ. Харин мүнөө гүрэнэй түсэб дүүргэхэ гээшэмнайшье гайтайхан дабаан болошоо. Юуб гэхэдэ, ноябриин 10-най мэдээгээр жэлэй түсэб оройдоол 84,8 процентээр дүүргэгдээд байна.

—Сахыень хэлэхэдэ, нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1800—1900 литр һү һэггүй һаахаар юумэ aaб даа, —гэжэ 26-дахи жэлээ Наринай фермэдэ һаалишанаар хүдэлжэ байһан Дарижаб Бадмаева хөөрэнэ. Эдэ үгэнүүдынь тус фермын һаалишадай ажалайнь дүн дээрэһээ баримталагдана. Жэшээлхэдэ, үнинэй һаалишад нүхэд Д. Бадмаева, Ц. Цыдыпова, Е. Сагаханова гурбан һү тушааха жэлэйнгээ түсэб КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй урда тээхэнэ дүүргэбэд һэн. Харин нүгөөдэ 9 һаалишадынь тэдэнһээ холо гээгдэнхэй.

— Бүхы һаалишадые муугаар хүдэлнэ гэхын аргагүй aaб даа. Ушар юуб гэхэдэ, үнеэд жэл соогоо хэдэн гарта ороно. Манай фермэдэ адагынь 5—6 һаалишад һэлгэгдээ. Мүн олонхи нүхэдэй дүй дүршэл багадана,— гэжэ фермые даагша нүхэр Цымпилов хөөрэнэ. Нээрээшье, һүнэй фермэнүүдтэ эрхим коммунистнарые эльгээхэ, һаалишадаар дүй дүршэлтэй, шадамар бэрхэ зониие томилхо тухай асуудал парторганизациин анхарал татангүй үлэшөө ха. Юрэдөө 48 коммунистнарай оройдоол 9-ниинь мал ажалда хабаадана. Тиихэдээшье булта шахуу фермэ даагшад, бригадирнууд юм.

Гэхэтэй хамта, тус колхоздо эрхим һаалишадай дүй дүршэл бусадай шадабари болгохын түлөө парторганизациин зүгһөө ямаршье хүдэлмэри ябуулагданагүй. Эндэ түрүү һаалишад олон. Жэшээлхэдэ, Мухар-Талын һаалишан Гренада Димова, Ташаланай Тамара Иванова гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриһөө 2100—1800 гаран литр һү һаагаад байна. Гүрэнэй түсэб, уялгануудые дүүргэлтэ ажалай эмхидхэлһээ ба бүтээсэһээнь дулдыдаха байна. Теэд ажалай бүтээсэ имагтал түрүү дүй дүршэл, эрдэм наукын туйлалтануудые нэбтэрүүлгэһээ дулдыдаха бшуу. Мүн ажахы бүхэндэ, гүрэндэшье өөрын хямда үнэ сэнтэй продукци хэрэгтэй. Харин энэ колхоздо «ёлочко» түхэлэй һаалиин агрегадай бүхы хэрэгсэлнүүд үни заяанда асарагдаһан аад, мүнөө болотор тодхогдоо үгы. Энэ асуудал тушаа парторганизациин секретарь нүхэр Гребенников харюу үгэжэ шадабагүй.

Үнеэдэй һаали үдэр бүхэндэ юундэ доошолноб гэжэ һонирхогдобо. Тэжээлэй талаар мүнөө хэлсээн байхагүй — алиниинше бии. Гадна 3 һарын саана үнеэдые эрхим һайнаар эдеэлүүлхэ тухай КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоол гараа бэлэй. Тэндэ малда тэжээл гамнангүй үгэхэ гэжэ эли тодоор хэлэгдэнхэй. Зүгөөр мэнэ һая болотор тус колхоздо үнеэдтэ силос, бүлеэн уһан үгтэдэггүй байба. Һаянай һаагдадаг үнеэн бүридэ 6 үлүүтэй тэжээлэй единицын хэмжүүрэй хоол үгтэнэ, хоёр дахин уһалагдана. Энэ хадаа үшөөл бага гээшэ гэжэ сэхэ хэлэхээр байна.

Автоуһалуури тухай бодожо үзэхэ саг түлажа ерээ. Нэгэдэхеэр, малаа уһалхын түлөө һаалишад хэды шэнээн сагаа барана гээшэб? Магад 3 һаалга энээнһээ боложо нэбтэрүүлэгдэхэ аргагүй болоно бэшэ гү? Хоёрдохёор, һаалгажа байһан үнеэдые 1—2 уһалалга үсөөдэнэ ха юм.

Һү ехээр худалдадаг болохын үшөө ямар арга боломжо бииб? Нарай тугалнуудта 3 һарын турша соо дунда зэргээр 280—290 литр үдхэн һүн үгтэдэг байна. Ямаршье зоотехническэ баримтагүйгөөр хэды зуун центнер һүн дэмы гарзалагдаа гээшэб! Колхозой зоотехнигүүд нүхэд Гомбоева, Татауров гэгшэд юугээ хаража байгааб?

— Юундэ иимэ ехэ һүн тугалнуудта үгтэнэб? — гэжэ асуухада, һаалишад:

— Бидэ яахабибди? Машиндаһан һүнэй үгы хада һайхан һү хэмһээ үлүү үгэхэ баатай болонолди,—тэхэ юм. Ушар тиимэһээ һааһан һүнэй худалдагдаха хубинь оройл 70 процент байһаниинь гайхалгүй болоно бшуу. Парторганизациин бюрогой иимэ байдалтай эбсэжэ байһаниинь хүлисэмөөр бэшэ ха.

Һүн далай тогоо торхоороо салгиса һаажа, абаһан түсэб, уялганаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула үнеэдэй үүлтэр һайжаруулха, тоо толгойень олошоруулха шухала. Теэд тус колхоз 1963 оной эхиндэ 480 толгой үнеэдтэй байха түсэбөө мүн лэ дүүргэхэгүйдөө хүрөө.

Тэрэшэлэн гүрэндэ мяха худалдаха түсэб 73,4 процентээр дүүргэгдэбэ.

Эхэ орондоо мяха тушааха талаар энэ колхоз юундэ иимэ шахардуу байдалда орохо болооб? Гол шалтагааниинь гэхэдэ, үнгэрэгшэ үбэл олон толгой эбэртэ бодо малнууд гарзалһан, үнеэд һубайрһан юм. Тиихэдэ 500 гаран хурьгад үхэһэн. 100 эмэ хонид бүхэнэй 27-ниинь һубайрһан байна.

Түсэб, уялгануудые дүүргэхын түлөө колхозой правлениин ба парторганизациин бюрогой шанга тэмсэл эрхилээгүй, олониитэ зоной дунда ойлгууламжын ба эмхидхэлэй хүдэлмэри эрид һуларуулһанайнь үрэ —хэлэгдээшэ жэнээнүүд мүн болоно.

Байһан арга боломжонуудаа ашаглангүй, гүрэнэй даабари дүүргэжэ шадахагүй байдалда оробобди гээд миин һуухагүй, харин хамаг хү[...]э элсүүлэн, түсэб, уялгаяа дүүргэжэ, долоон жэлэй дорюун ябасаһаа гээгдэхэгүй зорилго тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд урдаа табиха зэргэтэй. Юуб гэхэдэ, тиимэ эрилтэ манай нарти, тэрэнэй ЦК ажахын хүтэлбэрилэгшэ бүхэнэй урда табина.

С. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ҺАЙШААЛТАЙШЬЕ, МАГТАХААРШЬ[...]

Республикымнай олохон аймагай залуушуул Бага-Куналейн (Бэшүүр) механизаторнуудай училищада һуража, трактористын мэргэжэлтэй болонхой.

—Манай училищиин эмхидхэгдэхэһээ хойшо хамта 947 залуушуул механизаторай мэргэжэл шудалжа гараа гэжэ училищиин директорэй орлогшо нүхэр Тыжинов хөөрэбэ.

Байгша оной һуралсалда эндэ 280 хүн һуража байнхай. Һуралсалай программын ёһоор таряа хуряалгын халуун хаһа соо тэдэнэр колхоз, совхозуудта хүдэлжэ, өөһэдынгөө ажалай дүй дүршэл нилээд үргэдхэһэн байна.

Механизаторай мэргэжэл шудалха бүгэдэ ниитын һуралсал тухай КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолые училищиин мэргэжэлтэд суглаан дээрээ дэмжэжэ, «Победа» колхоздо, Бэшүүрэй совхоздо али болохоор туһалха гэлсээд, тэрэнээ бэелүүлжэ байна.

«Победа» колхоздо дүрбэн тусхай кружок эмхидхэгдэнхэй. Ноябрь һарын 15 хоногой туршада эндэ табан хэшээл үнгэргэгдэбэ. Трактористнуудай бүлэгтэ 20 хүн (эрхилэгшэнь Д. Некипелов, 32-дохи бүлэгэй мастер), комбайнернуудай бүлэгтэ 18 хүн (эрхилэгшэнь А. Кауров, колхозой түрүүлэгшын орлогшо) һуралсана. Үнеэ оньһон аргаар һааха мэргэжэлтэнэй бүлэгтэ—20 хүн (эрхилэгшэнь колхозой зоотехник Михаил Кислов). Жолоошодой бүлэгтэ—40 хүн (эрхилэгшэнь училищиин багша Иннокентий Перевалов). Хамта 98 хүн механизаторай һуралсалда хабаадана.

Гэхэтэй хамта, тус колхозой механизаторнууд 2—3 мэргэжэлтэй болохын хойноһоо оролдоно. Тусхайлбал, колхозой жолоошод Михаил Колмогорцев, Степан Фурманов гэгшэд комбайнерай мэргэжэлтэй болохые хүсэнэ. Колхозой комбайнернууд Илья Фалилеев, трактористнууд Андрей Казаков, Илья Плюснин гэгшэд жолоошодой кружокто һуража байнад. Тоф

бүридхэгшэ Трофим Н[...]
лов, Григорий Сам[...]
Василий Смолин гэгш[...]
байнернуудай бүлэгтэ [...]
—Механизаторай мэ[...]
шудалха бүгэдэ ниитын [...]
ралсалда Бэшүүрэй со[...]
210 хүн һуража эхилбэ.

Гушаад гаран хониш[...]
шад механизаторай мэ[...]
шудалхаар һуража за[...]
Жэшээлхэдэ, 2-дохи [...]
ниин ахалагша хонишо[...]
рендоржи Бадмажапов, [...]
сорон Цыдыпов, Б[...]
Ринчинов, Базарсада [...]
нов гэгшэд тракторист[...]
гэжэлтэй болохоор ш[...]
хэй. Нэгэдэхи отделе[...]
нишон Пурба Аюров, [...]
жамсо Сандаков баһа [...]
тористын мэргэжэл ол[...]
сэлэнтэй. Энэнь һайш[...]
шье, магтаалтайшье [...]
Эндэхи хамаг бүл[...]
баян дүй дүршэлтэй [...]
жэлтэд багшаар том[...]
хой. Жэшээлхэдэ, 2-до[...]
ленидэ тракторист, ко[...]
рай бүлэгые бригадир[...]
логшо нүхэр Пономар[...]
нэй тракторист нүхэр [...]
рон гэгшэд даана. Агр[...]
кые отделениин агрон[...]
тор Цыденов, политик[...]
далнуудаар багша нүх[...]
гошеев заана.

Мүнөө эндэхи бүх[...]
гүүдтэ түрүүшын хэшэ[...]
лоо. Энээн тухайда с[...]
парткомой секретарь [...]
Ивановһоо асуух[...]
иигэжэ харюусаба:

—Эхин хэшээл олонх[...]
гүүдтэ эмхи гуримтай[...]
гэрбэ. Гэхэтэй хамта, [...]
Басанов, Миронов, К[...]
на, Дымбрыловэй гэм[...]
гэдэхи отделенидэ һур[...]
хэшээл саг болзортоо [...]
рөөгүй. Эдэ түрүүшын [...]
далнуудые усадхахын т[...]
хихо хэмжээнүүд абта[...]
на,—гээд дүүргэбэ.

Бэшүүрэй совхоз ех[...]
хынуудай нэгэндэ т[...]
дог. Теэд гансал трак[...]
байн шудалха бүлэгүү[...]
хидхэһэниинь гайхалта[...]
оньһон аргаар һааха, [...]
шоной мэргэжэлдэ [...]
кружогуудые эмхидхэ[...]
һайн байгаа.

Д. Цыден[...]
Манай [...]

Ехэ-Куналейн колхоздо тракторай заһабарилга дээрэ коммунис ажалай ударнигууд Фома Варфоломеевич Степанов, Леонид Степанович Патрахин, Пантелей Ильич Кушнарев гэгшэд хоёр трактор 15 хоног болзорһоонь урид заһабарилжа гаргаад, мүнөө гурбадахиинь эхилэнхэй. Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) трактористнууд Ф. В. Степанов, Л. С. Патрахин, П. И. Кушнарев. З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

АД ЗОНОЙ АША ТУҺАДА ЗОРЮУЛХА

Улаан-Үдэ хотодо ие хамгаалагшадай канска 2-дохи кон- болоһон байна. Тус цидэ манай олохон ай түлөөлэгшэд уриг-

иие хамгаалха Бу- АССР-тэхи бүлгэмэй түрүүлэгшэ нүхэр 1960—1962 онуудай ɔо хэгдэһэн ажал хү- болон дутагдалнууд дхэл хээ.

ıалиин баялиг гээшэ стэнэй ажамидара- дэһэн болоно, тиимэл эрэниие арьбажуулан аа шухала юумэн бай- -гээд нүхэр Окунев хилбэ.

овет засагай тогтоһонһоо манай республика до- талаар нилээд ехэ хү- эри хэгдэһэн байха. Гэ- байгаалиин баялигые уһэн сахиха хэрэг үшөөл хайхарагданагүй.

ар юуб гэхэдэ, манай бликада байгаалиин бая- зүбөөр хубаарилан хэ- э ябадал тон буруугаар анхай. Жэшээлхэдэ, за- аймагуудта ой модо тон отолжо байхадань, бу- рим нютагуудта хэдэн элдэ оироо хүртөөгүй үүд бии байна. Хэнэй- эдэһээр ой модон гээ- газарай хүрьһэ. та- гай талмай болон гол ые хаталга, һандарал- хамгаалдаг гээшэ. Тии- рэһээ газар болон мал гарза хохидол уша- гүйн тула ой модые за- тагуудта түсэбэй ёһоор зэргэтэйбди. Загарайн ой модоной 4 томо бүхөөр һуурижанхай. замтай энэ нютагай ическа талые хаража, льствамнай нэгэ жэ- дэ модо отолуулһан Теэд тус аймаг соо дээрээ 488 мянган кубо- одон отологдохо ёһотой 60 ондо 1736 мянган, до 900 мянган кубо- отологдошоһон байгаа. ой модо нэгэ газарта дэнь отолхо ябадалые болюулхаар саг тулаа нагдана.

дэ ой модоной зарим нуд модо отолхо тал- ехэнхиие ойронь хү- орхижорхидог байна. , 1959 ондо 389 мян- 1 ондо 707 мянган ку- модон отологдонгүй шоһон юм. Тиихэһээ

☆ ☆

(Байгаалиие хамгаалагшадай республиканска конференциһээ)

☆ ☆ ☆

гадна модо отолһон талмайнь сэбэрлэгдэнгүй үлэшэнэ. Энээнһээ боложо ойн түймэр гарадаг ха юм. 1959 ондо модыень отолһон 10.300 гектар талмай сэбэрлэгдээгүй үлэһэн һаа, 1961 ондо 14.800 гектар болоһон байна. Ой модые буруугаар ашаглаһанайнгаа гүлөө олохон предприяти яла түлэдэг байбашье, энээнһээ зохихо тобшолол хэдэггүй. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэр өөһэдын бэшэ, харин гүрэнэй мүнгөөр ялаяа бүглэнэ ха юм.

Тэрэшэлэн город шадарай зонодо шэнэ жэлэй ёлкодо гээд сагдуул хасуури отолдог, хабар ба намартаа Сэлэнгэ, Үдын эрьеэр сэсэглэһэн мойһоной, эшэ жэмэстэ һөөгүүдые хухалдаг, зорюута сабшажа гэмтээдэг браконьернууд ой модоной ажахыда мүн лэ ехэ хоро хүргэнэ.

Гол, нуурнуудай баялигые хамгаалгада мүн лэ хайхарамжагүйгөөр хандана. Отологдоһон модод республикын 30 гол горходоор урадхуулагдадаг. Тэдэ голнуудай һаба жэлһээ жэлдэ хадаалжа байшаһан модоор дүүрэдэг. Жэшээлхэдэ, 1962 оной үбэл 92 мянган кубометр модон голнуудай һаба соо үлэшэһэн юм. Энээнһээ уламжалан 20-ёод голдо загаһан тон хомор, зарим газартань бүри үгы болошоһон байна.

Энээнһээ гадна, манай гол нуурнууд хударбог шорой, угаалһа хаядаһан ороно. Жэшээлхэдэ, 53 промышленна коммунальна ажахынууд Үдэ, Сэлэнгэ, Зэдэ голнуудта үдэр бүри 60 мянган кубометр элдэб бухтаг зүйлнүүдые оруулдаг байба. Харин Буряадай АССР-эй арадай ажахын совет, тэрэнэй предприятинууд уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдые бариха хэрэгтэ анхарал табинагүй.

Кабанскын аймагтахи Тимлюгэй цемент-шиферэй завод эһэ тортог хаяхынгаа хажуугаар үдэр бүри 300 тонно цементын тооһо агаарта бурьюулна. Энэ заводой директор нүхэр Алимовский электрофильтрнүүдээ хүсэд хэрэглэнэгүй.

Һалхинһаа, уһанһаа боложо, манай республикын 67 мянган гектар таряалан, бэлшээриин газарай 10 процентнь гэхэ гү, али 38 мянган гектар гэмтэжэ, үрэжэл муутай болошонхой. Теэд колхоз, совхозууд ямаршье хэмжээ абанагүй гэбэ. Элидхэлэй һүүлээр олон түлөөлэгшэд үгэ хэлэжэ, байгаалиие хамгаалха бүлгэмэй ажал худэлмэридэхи дутагдалнуудые шүүмжэлээ.

Байгаалиие хамгаалха бүлгэмэй Гусиноозерск городой отделениин түрүүлэгшэ нүхэр Захаренко үгэ абаад:

—Город, тосхонуудтаа сэсэг тарижа, модо һуулгажа, гоёон шэмэглэхэ ёһотойбди. Энэ зун Омск хотодохи бүлгэмэй гэшүүдтэй уулзажа, тэдэнэй ажал хүдэлмэритэй танилсаа һэм. Тэдэнэр зун бүри городтоо 29 миллион сэсэг таридаг байна. Манай республикын байгаалиие хамгаалха бүлгэм саашадаа ВЛКСМ-эй обкомтой нягта холбоотойгоор ажаллаха, омскынхидой жэшээе халан абаха зэргэтэй.

Гусиноозерск хотодоо 25 мянган модо тариһан байнабди. Саашадаа жэмэстэ модо олоор тарихаар хараалланхайбди, — гээд нүхэр Захаренко үгээ дүүргэбэ.

Удаань Улаан-Үдэ городто ажаһуудаг, үнинэй садовод нүхэр Солнцев иигэжэ хэлээ: —түрүүшынхеэ һурахаяа ерэһэн үхибүүд багшанартаа баглаа сэсэгүүдые асардаг заншалтай. Тиихынгээ хажуугаар һургуулиингаа газаа гү, али тусхай талмай дээрэ шэнэ сагдуулханүүдые һуулгаа һаань, ехэл һайн байха һэн гэжэ һанагдана. Өөһэдынгөө тариһан мододые һургууляа дүүргэтэрээ харууһалха бшуу. Тэрэнь хожомоо ёһотойл һайхан дурасхаал болохо бэлэй.

Түсэбөө дүүргэхын хойноһоо шармайгаад, ариг сэбэрые сахиха хэрэгтэ анхарал табидаггүй предприятинууд бии. Тэдэнэртэ ажалайнь амжалтын түлөө шагнал үгэхэдөө, ариг сэбэрые сахилгаар түйлаһан амжалтыень хараадаа абалсадаг болохо зэргэтэйбди,—гэжэ нүхэр Докучаева тэмдэглээ.

Байгаалиин баялигта харшаар хандадаг элдэб аашанууд тухай тэдэниие усадхаха тухай һанамжа, дурадхалнууд оруулагдаа.

Удаань конференцидэ хабаадагшад бүлгэмэйнгөө Соведые 37 хүнһөө бүридүүлэн һунгаа.

Б. Жанчипов.

Бүгэдэндэ хабаатай хэрэг!

...ХИБҮҮДЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ ...ЖЭЖЭ ЗҮЙЛ БАЙХАГҮЙ

...д гэһэн үгэмнай үдэр бүри дурдагда- байхаһаа гадна, нүгөө ехэ удха шанартай харахa жаргалнай бүүднай мүнөөдэр би- жэ байһан ажал хэ- м саашань үргэлжэ- аргалта һайхан ком- үндэр һайхан ордон , тэндээ ажаллаха, бшуу. Тиимэһээ ур- залуу үетэниие ал- ндэнь адаглан хара- ынгаа хүсөөр комму- бодолтойгоор хүмүү- гээшэ «бүгэдэндэ ха- рэг» гэжэ нүхэд И. Д. Базаржапова, А. гэгшэд тон зүб бэ- э нүхэдэй «Буряад етэдэ бэшэһэн хан- эгтэй танилсаад бай- най Мухар-Шэбэрэй гүбэй 11 жэлэй һур- багшанар тэндэ та- асуудалнуудые бү- энэ. Нээрээшье юун ургуулиин хашааһаа эдэн алхаад орхихо- ута хэнэйшье харуу- ража, өөрөө мэдэл- оно. Тиигээд олоной ябахадаа ниитын жу- э, архиншадай хая- ка, консервын баан- суглуулжа, магазин- на. Тэндэһээ архи аад, ууна, татана, шэ табина. Һүни тор гудамжа, тал- р зайна, шууяна. ябахадаа заримдаа дэй нүлөөдэ орожо, далаар холбоорол- уудэй ниитын жу- э, хэрэггүй ааша ябахыень ехэшүүл жа ябабашье, хори- һаа саагуур, минии бшэ даа гээд лэ , алад гарашадаг

гэжэ тэдэ нүхэд тон зүб бэшэнэ.

Эдэбхитэ нүхэдэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэл богонихон саг соо ганса түрэлхид, багшанарай хүсөөр бэелүүлэгдэжэ шадахагүй. Эндэ бүхы коллектив хабаадаха зэргэтэй. Энэ талаар манай һургуули, һурагшад, түрэлхид, коллектив багшанарай дунда ямар хүдэлмэри ябуулнаб гэжэ богони тэдыгээр хөөрэхэмни.

Һүүлэй үедэ һурагшад үйлсэ, ниитын газарнуудта ябахадаа журамгүй болоо гэжэ бидэ, багшанарта эли болоо һэн. Энэ дутагдалаа дары усадхахын тула үнгэрэгшэ жэлдэ һургуулидамнай партийно-профсоюзна нээмэл суглаан боложо, тус асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ. Суглаанда бодото хэмжээ ябуулганууд хараалагдаад, үдэр бүри даамгай нэтэрүүгээр бэелүүлэгдэжэ эхилээ. Ургажа ябаһан залуу үетэниие мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар, ажал, һуралсалдаа адли тэгшээр хүмүүжүүлгэ хадаа бултанаймнай нангин уялга гэһэн асуудалаар суглаанууд үнгэргэгдөө. Иимэ суглаанууд дээрэ багшанар хэнэй үхибүүн номоо ямараар үзэнэб, класста, үйлсэдэ, ниитын газарнуудаар наадажа, сэнгэжэ ябахадаа журамынь ямар байдаг бэ гэжэ сэхэ руунь хэлэжэ үгөө. Жэшээнь, багшанар Г. Желтикова, Неродова гэгшэд аймгүйсэдком, АТХ-гэй коллективүүдтэй хөөрэлдөө хэһэн байна. Удаань һурагшад, түрэлхидэй дунда һонирхолтой хөөрэлдөө эмхидхээбди. «Гэр бүлэдөө үхибүүе яажа хүмүүжүүлхэб?» гэһэн асуудалаар болоһон хөөрэлдөөн ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө. Эндэ олон багшанар, түрэлхид хүмүүжүүлгэ тухай үдэр бүри һанажа, сэдьхэжэ ябаһан бодол һанамжа, өөһэдынгөө дүй дүршэл болон хэблэлһээ уншаһан, радиогоор шагнаһан һони һонин зүйл, ушар тухайгаа үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэһэн юм. Иимэ хөөрэлдөө эмхидхэхэдэ юрын тематическа үдэшэнүүдһээ юугээрээ илгаатай, үлүү һайн бэ гэхэдэ, эндэ ерээшэд олоной урда гаража үгэ хэлэхэгүй, харин һанажа ябаһанаа сэхэ руунь хөөрэжэ үгэдэг. Хүмүүжүүлгэ тушаа өөһэд өөһэдынгөө һанамжа бодол хэлсэдэг, арсалдадаг байха юм. Эндэ шанга шүүмжэлэлшье гарадаг.

Иимэ хөөрэлдөө түрэлхидтэй нэгэ дахин хээд болишоо бэшэбди. Гадна 8—11 классай һурагшадтай «Коммунис обществын хүн ямар байха ёһотойб?» гэһэн темээр болоһон хөөрэлдөөн аяар 5 часай турша үргэлжэлөө. Эндэ Светлана Зарапина, Надя Олейникова, Шура Аюшеева болон бусад зарим һурагшад ниитын журам эбдэдэг, хулигаан ааша гаргадаг хани нүхэдөө шангаар шүүмжэлээ.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулга даамгай зоримгойгоор үнгэргэжэ захалһанһаамнай хойшо һургуулиин газаа тээ һурагшадай журам хараа байса һайжараа. Мүн номдоошье һайнаар һурадаг болоо.

Гэхэ зуура, түрэлхид, ахамад зоной зүгһөө үхибүүд тушаа аягүй ябадал гарадаг. Жэшээнь, эдеэ хоолой магазинда олон үхибүүд ээлжээндэ байдаг. Үни хүлеэжэ байтараа ээлжээнһээ гараад, газаагуур гүйгөөд, шалаагаа гаргаад, һөөргөө ээлжээндэ байха гэхэдэнь, ехэшүүл эндэ ши байгаагүйш гээд түлхеэд гаргажархидаг. Байгааб гэжэ үхибүүнэй уйлганахада элдэбынхеэр хараажархидаг. Энэ тон буруу гээшэ. Эдэ мэтын жэжэ божо юумэнһээ эхилээд лэ үхибүүд журамаа алдажа эхилдэг гэжэ би һананаб. Энээн тушаа мүн лэ хөөрэлдэхэ зэргэтэйбди.

Е. Веретенникова,
тематикын багша.

Республикынгаа 40 жэлэй ойе угтуулан

РЕСПУБЛИКЫН ТҮБ ХОТО

Коммунис партиин, Советскэ правительствын хандуулһан асари ехэ анхарал оролдолгын ашаар Буряадаймнай ниислэл Улаан-Үдэ хото оронойнгоо бусад хото городуудтал адляар жэл ерэхэ тума улам хүгжэн һалбарна. Бодоодшье үзыт даа! Революциин урда тээхи Верхнеудинск хаанта Россин хамагай захын, бишыхан хото байһан. Тиихэ үедэ тус хотын үйлэдбэри (арбаад жэжэхэн предприяти) мүнөөнэй сэнгээр жэлдээ 150 мянган түхэригэй продукци гаргадаг байһан юм. Граждан дайгаар һандаагдаһан тэдэ предприятинууд һэльбэгдэн заһагдажа, бүтээн гаргадаг продукцяа 1928 ондо нилээд ехэдхэһэн байгаа.

Совет засагай жэлнүүдтэ ороноо индустриализацилгын түсэб бэелүүлэн, Улаан-Үдэеэ хүгжэнги промышленностьтай болгохын тула горитой хүдэлмэри хэгдээ. 1927—1930 онуудта Улаан-Үдэдэмнай шэнэ типографи баригдаһан, 1932 ондо «Механлит» (мүнөөнэй «Электромашина») завод һэльбэгдэн заһабарилагдаһан байна.

Илангаяа 1932 онһоо промышленностиимнай түргэнөөр хүгжөөгдэжэ эхилһэниинь элитэ. Тиихэдэ город шадарай ой тайга соогуур томо барилганууд бодхоогдожо эхилээ һэн. Соведэй түрүүшын табан жэл соо ороной Зүүн зүгтэхи промышленна томохон предприяти — паровозо-вагонно заводой, теплоэлектроцентралиин, шэлэй механизированнэ заводой, мяха-консервын, тээрмын комбинадуудай, мүн бусадай барилга хэгдэжэ, түрүү техникээр зэбсэглэгдээ.

Буряадай АССР-эй ниислэл Улаан-Үдэ хотын түхэл шарай танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Шэнэ предприятинуудай баригдаһан дээрэһээ продукци бүтээн гаргалга эрид дээшэлээ. Энээн тухай дооро дурдагдаха баримтанууд эли тодоор гэршэлнэ:

1923 ондо городой промышленность 150 мянган түхэригэй, 1932 ондо 430 мянган түхэригэй, 1936 ондо 3 миллион 920 мянган түхэригэй, дайнай урда тээхи 1940 ондо 12 миллион 790 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаһан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэшье промышленностиин хүгжэлтэ зааханшье һаатаагүй, «Бүхы юумэеэ фронтдо, бүхы юумэеэ илалтын тулада» гэһэн уряа доро урагшаал дабшажа байгаа.

Дайнай хойто тээхи табан жэлнүүдэй үедэ хотымнай промышленность бүри ехээр хүгжөөгдөө. Нарин сэмбын фабрика, мотор заһабарилгын, һүнэй заводууд баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Промышленностиин хүгжэлтэ, предприятинуудай хүдэлмэриие оньһожоруулга долоон жэлэй үедэ бүри ехээр үргэдөө. Арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбөөр 1959 — 1965 онуудта үйлэдбэриин хүсэ хүгжөөхэ талаар угаа ехэ алхам хэгдээ. Долоон жэл соо городтомнай промышленна продукци гаргалгын хэмжээн 2,5 дахин дээшэлхэ юм. Түрүүшын гурба хахад жэл соо түмэр-бетонно конструкци гаргадаг завод, барилгын материалнуудай комбинат болон бусад баригдаад, хүдэлжэ байгаа предприятинуудай зэргэдэ ороо. Ноһо угааха фабрикын барилга дүүргэгдэхэ ойртонхой, городой промышленна олохон предприяти шэнэдхэгдэн үргэдхэгдөө. Тиигэжэ промышленностиин шэнэ һалбаринууд бии болоһон байна.

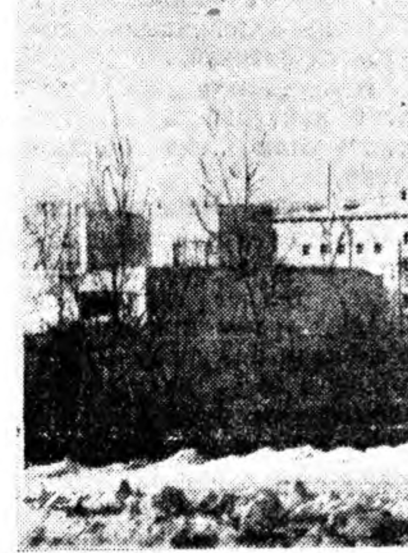

Республикымнай ниислэл хотодо. Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

«Электромашина», ПВЗ, «Буряткабель» заводууд шэнэ продукци гаргадаг болоод, түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэнэ.

Жэлдээ 239 миллион түхэригэй продукци гаргадаг промышленна 55 предприяти мүнөө Улаан-Үдэдэ хүдэлжэ байдаг юм. Совет засагай жэлнүүдтэ городой үйлэдбэринүүдээр промышленна продукци гаргалга 159 дахин ургаа.

Промышленностиин хүгжөөгдэхэтэй хамта хүдэлмэришэдэй тоо олошороо. Городтомнай оло гара мянган хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ажаллана.

КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Улаан-Үдын ажалшад социалис мүрысөөнэй сог зали улам бадаран, элирүүлэгдээгүй байһан нөөсэнүүдые олохын хойноһоо шэн габьяатайгаар оролдоно. Коммунис ёһоор ажаллахын түлөө хүдэлөөн улам үргэдэнэ. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргын түлөө 45 мянга гаран хүн тэмсэнэ. Тэдэнэрэй олонхинь коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Буряадаймнай ниислэл—Улаан-Үдэ гансахан промышленна түб бэшэ, мүн соёл культурын түб болонхой. Революциин урда тээ эндэ оройдоо 8 эхин һургуули, дүрбэн классай училищи, реальна 1 училищи, эхэнэрэй гимнази, түмэр замай училищи—оройдоол эды шэнээн һургуулитай байһан. Эдэ һургуули болон училищинуудта һуража байгшадые мүнөөнэй гансахан 1-дэхи һургуулида багтаажа болохо бэлэй.

Улаан-Үдэдэмнай юрэнхы эрдэмэй 66 һургуули, 3 интернат һургуули, санаторно, хүүгэдые бүхэли үдэр соо байлгажа һургаха һургуулинууд бии. Эндэ хамтадаа 37544 хүн һуралсана. 4500 гаран студентнэртэй 4 институт, 7000 гаран студентнэртэй тусхай дунда 17 һургуули нээгдэнхэй. Город доторхи үдэшын 13 һургуулида 4500 хүн һурадаг юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ (1961—1962 онуудта) арба нэгэн классай 5 һургуули баригдажа, ашаглалгада оруулагдаа. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт, хүдөө ажахын институт, хүдөө ажахын техникум, медицинскэ училищи шэнэ байшангуудые барюулжа оронхой.

Улаан-Үдэдэхи хүүгэдэй 76 сад, 32 яслида 10500 багашуул хүмүүжүүлэгдэжэ байдаг.

Городтомнай стационарна гурбан театр, дуу болон хатарай ансамбль, гүрэнэй филармони хүдэлдэг.

Город доторнай стационарна 9 кинотеатр, тэрэ тоодо үргэн экрантай 4 кинотеатр бии. Тэрэшэлэн предприятинуудай 23 клуб, улаан булангуудта кино саг үргэлжэ харуулагдана. 1955—1961 онуудта Улаан-Үдэдэмнай долоон кинотеатр баригдаа. Городой бүхы кинотеатрнуудта нэгэн доро 8200 хүн орожо хараха аргатай. Телецентртэй болоһоорнай жэл үлүүтэй саг үнгэрбэ.

Элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Агуухэ Октябриин социалис революциин эхеэр Дээдэ Үдэ хотодо 30 оротой, врач фельдшер хоёртой тансахан больница байһан юм. Тэрэ мүртөө үбшэнтэд түлөөһэ түлэжэ аргалуулдаг һэн гэхэ. Мүнөө городтомнай хамта дээрээ 2375 оротой стационарна 14 больница, 210 гаран оротой 4 диспансер, 75 оротой хүүгэдэй 3 санатори, 224 хүүгэдые нэгэ доро байлгаха хоёр гэр, нарайлалгын гэр, түргэн туһаламжа үзүүлхэ газар, врачайболон фельдшерэй 53 пункт, 7 поликлиникэ, амбулатори, рентгенофизиолечебница, хүүгэдэй, эхэнэрнүүдэй консультацинууд, шүдэнэй поликлиникэ болон бусад бии. Мүнөөшье эмнэлтын газарнуудай олон барилга хэгдэжэ байнхай.

Гүрэнэй зүгһөө шухала анхарал хандуулдаг зорилгонуудай нэгэн гэхэдэ, арад зониие һайн байраар хангаха ябадал болоно. Хуушан Дээдэ Үдэ хотын гэр байрын жаса өөдэгүйхэн байһан юм. Тэрэнь 1923 ондо миил 170 мянга шахуу дүрбэлжэн метр болоһон байгаа. Совет засагай жэлнүүдтэ, илангаяа һүүлэй үедэ, гэр байрын барилга үргэнөөр эрхилэгдэнэ. Тэрэнэй түргэн ургалтые иимэ дүнгүүд гэршэлнэ: 1952 ондо 6700 дүрбэлжэн метр, 1954 ондо—11600, 1956 ондо — 21800, 1957 ондо—43000, 1958 ондо—58700 дүрбэлжэн метр талмайтай байранууд ашаглалгада оруулагдаа. Долоон жэлэй түсэбэй эхиндэ — 1959 оной үеэр городой байрын жаса 709 мянган дүрбэлжэн метр байһан байна. Долоон жэл соо Улаан-Үдэдэмнай 855 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байранууд баригдахаар хараалагданхай. Совет засагай жэлнүүдтэ баригдаһан гэр байранууд манай хотын анхан тогтоһонһоо хойшо үнгэрөөшэ 254 жэл соо баригдаһанһаа 58 дахин ехэ болоо.

Республикымнай ниислэлэй ажалшад таһалгаряагүй ябаха хямда транспорттай — трамвайтай болонхой. Сүүдхэдээ 10800 кубометр уһа ябуулха барилга хэгдээ. Тиигэжэ газар доогуур уһа урадхуулха 21 километр утатай сорго табигдаһан байна.

Хотымнай олон һалбаритай ажахы болон соёл культурын хурдан түргэн хүгжэһэн зарим тэды дүнгүүдые гаргаад байхада, 20 жэлэй турша соо коммунизмын материально-техническэ һуури табихын тула КПСС-эй XXII съездын табиһан агуухэ зорилго бэелүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байһамнай элеэр харагдана.

А. ЕРЧЕВА,
Улаан-Үдын Горпланай түрүүлэгшэ.

Ноһо угааха фабрикын барилга дээрэ.... Ф. СОРОКИНОЙ фото.

НИИТЫН ШЭНЭ ТАҺАГ

Һайн дураараа ямаршье түлөөһэгүйгөөр ниитын ажал ябуулгада эдэбхитэйгээр хабаадаха үүсхэл худалдаа наймаа эрхилхэ хэрэг дээрэ үргэнөөр дэлгэржэ байна. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай худалдаа наймаанай штатнабэшэ ниитын таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд олоной хэрэгтэ ашатай туһатай хүдэлмэриин үрэ дүн харуулһыень бодото байдалһаа үзэнэбди.

Зүгөөр һайн дуранай эдэбхи үүсхэл ниитын хэрэгтэ хабаадуулха саг ошохо тума элдэб түхэл маягтайгаар хэрэглэгдэдэг болоо. Жэшээнь, Буркоопсоюзай правлениин үүсхэлээр тус эмхи зургаанай эмхидхэлэй таһагай дэргэдэ парти, правительствын болон худалдаа наймаанай дээдэ зургаануудай гаргаһан тогтоол болон захиралтануудай дүүргэлтые хинан шалгаха ниитын таһаг байгуулагданхай.

Ниитын таһагай бүридэлдэ анхандаа худалдаа наймаанай, кооперативна эмхи зургаануудта үни удаан хүдэлһэн, мүнөө пенсидэ гараһан нүхэд һайн дураараа оролсоно. Энэ таһагай хүтэлбэрилэгшөөр урдань Буркоопсоюзай правлениин түрүүлэгшын орлогшоор хүдэлжэ ябаһан нүхэр Т. А. Андриянов томилогдонхой. Таһагай инспекторнүүдээр пенсионернууд нүхэд Леонов, Берлович, Башкир, Коняева болон бусад хамтадаа 9 хүн баталагданхай.

Ниитын таһагаархин байгуулагдаһан үдэрһөө эхилэн, өөһэдынгөө бэелүүлхэ хүдэлмэридэ хам оробо. Нэн түрүүлэн хэхэ хүдэлмэриингөө түсэб тодорхойлоо. Тиигэжэ тэрэл хараагаараа ажал ябуулгаяа эрхилжэ, кооперативна эмхи зургаануудта бии байгаа дутагдалнуудые эрид шууд элирүүлжэ, тэдэниие саг дарыдань хүсэлдүүлхын түлөө тэмсэжэ эхилһэн байха юм.

Буркоопсоюзай бэлэдхэлэй управлени, комиссионно наймаа эрхилхэ секци, автобаза болон горкоопторг КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Буркоопсоюзай правлениин хараалһан хэмжээ ябуулгануудые хэр зэргээр дүүргэжэ байһые ниитын инспекторнүүд нүхэд Берлович, Чижих гэгшэд шалгажа үзөө һэн. Тиихэ зуураа ехэхэн дутагдалнуудые тодоруулаа.

Инспектор[illegible]эй эрилтын ёһоор, шалга[illegible]ын дүн тэндэхи партийна организацинуудай суглаанай үзэмжэдэ табигдаа һэн. Хамтын суглаанда хабаадаһан коммунистнууд хүтэлбэрилэгшэдһөө дээрэ заагдаһан тогтоол бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхые шанга эрилтэ табиһан байха юм. Автобазын дирекци профсоюзай организаци хоёр тэрэ тогтоол дүүргэхэ талаар тусхай хэмжээ зохёожо, тэрэнээ дүүргэжэ захалаа. Тэрэшэлэн горкоопторгшье хүдөө ажахын продуктнуудые, илангаяа овощ, хартаабха городой ажалшадта ехээр худалдаха гэжэ оролдоһон байна.

Ниитын инспектор нүхэр Леонов Загарайн аймаг ошожо, тэндэхи эд хэрэглэгшэдэй союзай правлени худалдаа наймаанай кадрнуудые хэр зүбөөр шэлэн абадаг, хүмүүжүүлдэг байһыень шалгажа үзөө. Тиихэ зуура һайн кадрнуудые шэлэн абаха, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэри дээрэ нилээд олон дутагдалнуудые элирүүлээ. Гадна нүхэр Леонов аймаг доторхи худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэритэй мүн лэ танилсаһан байгаа. Зарим магазинуудта үнгэрхэдөө дабһан, саахар үгы байгаа, хилээмэнэй таһалдадаг баримтанууд тодорхойлогдоо һэн.

Шалгалтын һүүлээр нүхэр Леоновой үүсхэлээр аймпотребсоюзай правлениин заседани зарлагдажа, ниитын инспекторэй хэһэн хүдэлмэри зүбшэн хэлсэжэ, шухала хэмжээнүүд абтаа. Тус зүблөөнэй шиидхэбэреэр кооперативна зөөри үбэршэлһэн, архидадаг байһан Доодо Эльхиин сельпогой правлениин түрүүлэгшэ Калашников ажалһаа гаргагдаһан байха юм.

Тиигэжэ Буркоопсоюзай правлениин эмхидхэлэй таһагай дэргэдэхи штатнабэшэ ниитын таһаг, тэдэнэй ниитын инспекторнүүд өөһэдынгөө һайн дуранай хэрэг ябуулгые эдэбхи үүсхэлтэйгээр бэелүүлжэ захалба.

Д. Колмаков,
Улаан-Үдын горсоведэй гүйсэдкомой худалдаа наймаанай ниитын таһагые даагша.

Һайшаалта үүсхэл

„Арюун гоохон Ангар дүүхэйе" Ивалгын совхозой олон хүдэлмэришэд коллективээрээ ерэжэ хараба

Декабриин 5-най үдэр — Совет Конституциин һайндэр. Буряад ороноймнай ниислэл хото Улаан-Үдын оперо, баледэй театр соо хүн зон ехэ олон байба. Гоёор хубсалһан, согтой хүхюун, омог дорюун хүнүүд фойе соогуур иишэ тиишээ гэшхэлэлдэнэ. Баяртай уулзалгануудшье болоно хэбэртэй.

— Һайндэрөөр амаршалнаб!—гэһэн үгэнүүд ходо дуулдана...

Үдэрэй 12 час. Хонхо жэнгиржэ, театр соохи һууринууд барандаа эзэлэгдэбэ. Хүшэгын нээгдэхэдэ, номин хүхэ далай тэнгэриин хаяа туласа миралзана. Сагаан дэлһэтэ долгинууд эрьеын шулуу нэшэнэ. Буряад ороноймнай байгаалиин шэмэг —арюухан далай алдарта Байгал харуулагдана гэжэ хүн бүхэн мэдэжэ һууна.

Буряад хүгжэмэй аялга зэдэлжэ, хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл уяруулан эльбэнэ. Хүхэ торгон дэгэлтэй, шииргаг залуу хүбүүн далайн эрьедэ бии болобо. Номо һаадаг бариһан хэдэн хүбүүд хатар наада хэһээр гаража ерэнэд.

Буурал үбгэн Байгал далайн оёорһоо басагантаяа гаража ерээд, байгаалиин гоё һайханиие харуулна... «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэһэн балет табигдажа эхилбэ. Энэмнай Байгалай басаган—Ангар Енисей мүрэндэ хадамда гараһан юм гэһэн домогой удхаар зохёогдонхой гэжэ мэдэнэбди. Театр соо һууһан хүнүүд хүгжэмэй абьяаста абтан, артистнуудай бэрхээр наадахые һайшаан харабад. Тэдэнэй дунда Ивалгын совхозой олон хүдэлмэришэд бии.

Мүнөө эндэ һуугшад Конституци соо бэшэгдэһэн эрхэнүүдээ эдлэжэ, энэ үдэрөө үнэн зүрхэнһөө хүндэлэн тэмдэглэжэ байна гээшэ.

Коммунис партиин, ород арадай, бүхы совет арадуудай аха дүүгэй туһаламжаар Буряадаймнай соёл культура болон искусство угаа түргэнөөр хүгжөө. Мүнөө табигдажа байһан зүжэг аха дүү арадуудай түлөөлэгшэдэй хүсөөр зохёогдонхой. Энэ зүжэгэй либреттые Буряадай драматург Намжил Балдано бэшэһэн юм. Хүгжэмыень орон соогоо мэдээжэ композитор Л. Книппер буряад композитор Бау Ямпилов хоёр бэшээ. Артистнуудай; хүгжэмшэдэй дунда буряад, ород хүбүүд, басагад олон. Энэнь совет хүнүүдэй адли тэгшэ эрхэтэй байһанай гэршэ мүн.

Байгалай басаган Арюун гоохон Ангар дүүхэйн Енисейн амараг бололгоор зүжэг дүүрэбэ. Тэндэ байһан хүн зон энэ зүжэгтэ хабаадагша артистнуудые үни удаан альга ташажа, амаршалба.

Театр соо гал носожо, хүнүүд газаашаа гарана... Театрай дирекци Ивалга нютагһаа зүжэг харахаяа ерэгшэдые урижа, артистнуудтай хамта фото-зурагыень буулгуулаа.

— Гоё һайхан зүжэгыетнай хаража, ехэтэ баярлабабди. Нютагайнгаа ажалшадай зүгһөө ехэ баяр хүргэнэб,—гэжэ комплексно бригадын бригадир Цыремпил Балжеевич Лубсанов хэлэбэ.

Ивалгаһаа ерэһэн айлшад хоёр ехэ автобусто һууржа байхадаа, энээнһээ хойшо ходо ерэжэ байдаг болоебди гэлсэн, ехэл хүхюунээр хөөрэлдэнэ. Тэдэнэй дунда ажалай түрүүшүүл: һаалишад Молон Дашанимаева, Бальжима Аюшеева, Очир Надмитова, бэрхэ дархан Федор Памаев, моришон Базар-Сада Лубсанов болон бусад ябалсана. Олонхидынь үхибүүдтэеэ ерэнхэй.

Ажана тэнюун ажаһуудаг совет хүнүүдэй культурна эрилтэ улам ехэ боложо байна.

Энэ үдэр, Конституциин һайндэртэ театрай зүжэг хараад, автобусуудта һууржа, нютаг тээшээ гүйлгэлдэн ябаһан, эрхим ажалаараа коммунизмын үндэһэ һуури табиха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые үдэр бүри оруулжа байдаг ажалша хүнүүдые амаршалха дуран хүрэнэ.

Д. Дугаров.

Оюун бэлигтэнэй Бүхэроссин конкурс

Гэгээрэлэй министерство болон Россиин Федерациин Композиторнуудай союз эстрадын артистнуудай, уран һайханай бүлгэмүүдэй гэшүүдэй Бүхэроссин конкурс соносхобо.

Тус конкурс эстрадна искусствын болон уран һайханай бүлгэмүүдэй саашадаа хүгжэлтэдэ туһаламжа үзүүлхэ зорилготой.

Концертнэ эмхи зургаануудай, уран һайханай бүлгэмүүдэй, театральна дээдэ болон дунда, мүн хүгжэмэй һургуулиин һурагшад конкурсдо хабаадалсаха эрхэтэй юм.

Конкурс иимэ жанрнуудаар үнгэргэгдэхэ гэбэл:

1. Вокальна (арадай, мүнөө үеын, совет композиторнуудай, дэлхэйн арадуудай дуунууд, частушканууд болон шог бадагуудые гүйсэдхэгшэд);
2. Инструментальна (баян, ксилофон, гитара, балалайка болон хүгжэмэй бусад инструментнүүд дээрэ наадагшад);
3. Хатарай.
4. Эстрадна оркестр болон ансамбль.

Конкурс гурбан шататайгаар үнгэргэгдэхэ:

1-дэхинь: декабрь һарын эхин багаар Улаан-Үдэ хотодо.

2-дохинь: Новосибирскдэ — Свердловскдо.

3-дахинь: Москвада.

Шалгаран гарагшадта тусхай шангууд болон дипломууд барюулагдаха.

ХИЛЫН ЦААНАҺА

Дахяад бэрхэшээл тохёолдоно

ЖЕНЕВЭ, декабриин 4. (ТАСС). Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха талаар гурбан гүрэнэй (СССР, США, Англи) подкомитедэй ээлжээтэ заседани мүнөөдэр болоо. Ядерна туршалгануудые болюулха тухай подкомитедэй үзэмжэдэ табигдаад байһан дурадхалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдэээ.

Советскэ Союзай газар дээрэ уласхоорондын хиналта, шалгалта хэхэ гурим тогтоохые баруун гүрэнүүдэй делегадууд урда мэтэ баадхаа гэжэ эли болоо.

Баруун оронуудай бодото эрмэлзэлгые элишэлхэ зуураа, СССР-эй түлөөлэгшэ С. К. Царапкин иигэжэ онсолон тэмдэглээ. Ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээнэй баталагдаагүй байһые юугээр тайлбарилжа болохоб гэхэдэ, баруун гүрэнүүд һайн һайхан хүсэл эрмэлзэлгэ гарганагүй. Имагтал энэ ушар бэрхэшээлэй тохёолдоһоной шалтагааниинь болоно. Баруун гүрэнүүдэй — США болон Англиин түлөөлэгшэд Женевэдэ яахадаа арсалдаа гарганаб гэхэдэ, баруун гүрэнүүдэй политическэ хараа шэглэлые далдалхые оролдоно гээшэ. Энэ хараа шэглэлынь буу зэбсэг улам яаралтайгаар түхеэрхэ, НАТО-гой нэгэдэмэл ядерна хүсэнүүдые байгуулха, ядерна зэбсэг туршалгые үргэлжэлүүлхэ, буу зэбсэг хуряаха тухай, ядерна зэбсэг туршалгые болюулха тухай хэлсээ баталуулхагүй гэһэн зорилготой байна.

Америкын солдадууд Индидэ эльгээгдэбэ

ПАРИЖ, декабриин 4. (ТАСС). Франс Пресс агентствын корреспондент Эврейһээ (Франци) иигэжэ дамжуулна: Индидэ Америкын үзүүлдэг туһаламжа хоёрдохи шатадаа оробо. Америкын 200 солдат, ехэ хэмжээнэй һомо хэрэгсэлнүүд Америкын Эвре болон Фовилдахи баазануудһаа Дели эльгээгдэээ.

Либериин газар дайда ашагта малтамалнуудаар, илангаяа түмэрэй рудагаар, ехэ баян юм. Монровиһоо 70 километр газарта байдаг Боми Хиллз гэжэ руднигуудһаа нээмэл аргаар [...]һан руда түмэр харгыгаар Монровиин Свободный гэдэг портдо асарагдажа, суднануудта а[...] 1960 ондо Боми Хиллздэ миллион тонно шахуу руда абтаһан байна.

1963 ондо орон доторхи эгээ баян хэбтэшэтэй ороной хойто зүгэй Нимба хадын районд[...] гадаадын гүрэнүүдтэ худалдагдажа эхилхэ юм. Мүнөө үедэ бэлэд[...]элэй хүдэлмэри хэгдэжэ [...] Бучанан городто далайн порт, энэ портые руднигуудтай холбоһон түмэр зам баригдажа бай[...] бын райондохи түмэрөөр баян рудагай нөөсэнь 3 миллиард тонно гэжэ сэгнэгдэнхэй. Зураг[...] Нимба—Бучанан хоёрой хоорондо түмэр харгые барилга.

ТАСС-ай-Либеридэхи информационно албанай [...]

Чехословакиин коммунистнуудай съе[...]

ПРАГА, декабриин 4. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин XII съезд нягта жагсаалтай, нэгэн һаналтай байлгын оршон байдалда мүнөөдэр эндэ хүдэлмэрэе эхилээ.

Һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэһэн съездын ордоной зал соо мянгаад делегат суглараа. Национальна фронтдо ородог партинуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшад айлшадай дунда бии. Аха дүү коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай 60 гаран делегаци, тэрэ тоодо КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев толгойлогшотой КПСС-эй делегаци КПЧ-гэй XII съездэдэ ерээ.

КПЧ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Антонин Новотный съездые нээгээ.

Удаань съездын президиум, бусад органууд һунгагдаа, КПЧ-гэй XII съездын зүбшэхэ зүйлнүүд баталагдаа.

Тиигээд «Партиин ажал ябуулга, манай социалис обществын саашанхи хүгжэлтын гол шэглэлнүүд тухай» КПЧ-гэй ЦК-гай тоосоото элидхэл хэхын тулада А. Новотныдо түрүүлэгшэ Вильям Широкий үгэ үгөө.

Удаань Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые тэрэнэй түрүүлэгшэ И. Штетка хэһэн байна. Тиигээд КПЧ-гэй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэлые, Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэлые съезд зүбшэн хэлсэжэ ороо.

КПСС-эй делегациин хүтэлбэрилэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневэй трибуны[...] ерэхэдэ, съездын де[...] нэрьесэ альга ташаа, [...] КПСС-эй, агууехэ Сов[...]нэй, коммунизм ба[...] байһан арадайнь хү[...] зорюулагдаһан хани[...] амаршалгын үгэнүүд [...] Зал соо байгшад булта[...] дээрээ бодон зогсоод: [...] мандаха болтогой!», «С[...] Союз мандаха болто[...]һэн юрөөлнүүдые таб[...]

Л. И. Брежневэй уг[...]жэ, КПЧ-гэй XII [...] КПСС-эй ЦК-гай [...] амаршалгые уншажа [...] КПСС-эй Центральна [...]дэй даалгабаряар съе[...]лэг—космонавтын ск[...] дамжуулан үгэхэдэнь [...] шангаар альга ташал[...]лоо.

Гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшадай хүндэл[...]

ПРАГА, декабриин 4. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин XII съездын делегадуудай болон айлшадай хүндэлэлдэ зорюулагдан, Прагын Спортын ордон соо гимнастнууд гоёор эрьелдэжэ, һолжоролгын мастернууд үсэгэлдэр шадабаряа хар[...]

КПСС-эй ЦК-гай Пр[...]мэй гэшүүн, СССР-эй [...]но Соведэй Президиу[...]рүүлэгшэ Л. И. Бреж[...] гойлогшотой Советскэ [...] Коммунис партиин [...] айлшадай дунда бай[...]

Белградта выставкэ нээгд[...]

БЕЛГРАД, декабриин 4. (ТАСС). Советскэ зураглан харуулгын искусствын зохёолнуудай выставкэ эндэ нээгдээ. Гадаадын оронуудтай соёл культурын холбоо барисаа байгуулха талаар Югославиин комисси энэ выставкые эмхидхэһэн байгаа. Совет уран зураашадай 100 шахуу хүдэлмэри, тэрэ тоодо М. Сарьянай, С. Коненковой, Т. Салаховай, Ю. Микенасэй зурагууд болон скульптуранууд выставкэ дээрэ табигданхай. Одессын уран зурааша М. Божий гэ[...]раһан «В. И. Ленин» [...]рагта харагшад ехээр [...] хандуулна.

Югославиин хэблэ[...] уран зураашадай зо[...]та үндэр сэгнэлтэ үгэ[...] выставкэ хадаа югосл[...] совет арадуудай хо[...] соёл культурын холбо[...]саа саашадань бэхижү[...]рэгтэ туһалха гэжэ [...] байһанаа элирхэйлэн [...]нэ.

Йеменэй президентын мэдүүл[...]

КАИР, декабриин 4. (ТАСС). Арадай байдал һайжаруулха түсэб бэелүүлгэдэ республикын правительствын бүхы хүсэлэл оролдолгоёо зорюулхын тулада бидэниие дайсадай һамааруулхагүйень хүсэнэбди гээд ороной урда талын городуудаар аяншалга хэжэ ябаһан Йеменэй Арабуудай Республикын президент ас-Саляль үсэгэлдэр Таиз городто болоһон митинг дээрэ мэдүүлээ.

Йерим, Дамар, Таиз городуудые хархис засагай тала баригшад хүреэлээ. Рада городые тэдэнэр эзэлээд байна гэһэн хэбэртэйгээр С[...] Аравиин, Иорданиин [...] станцинууд худал хуу[...] дээсэлнүүдые тараа[...] ас-Саляль хэлээ. Импе[...]нуудай тараадаг худа[...]маг зар тунхагай үн[...]римтагүй байһыень эл[...] Йеменэй революци б[...]хи байдалтай болоо, [...] йемен арад дэмжэнэ [...]хы дэлхэйн арад түм[...]руулха зорилгоор эдэ[...]даар би мүнөө аянша[...]наб гээд ас-Саляль [...]лүүлэн хэлээ.

Редак[...]
Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефону[...]

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактора—[...] ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и про[...] —24-74, сельского хозяйства и советского строительства—[...] промышленности, транспорта, информации—35-14, ку[...] литературы и искусства—34-05, писем и рабселькоров—[...] отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия—[...] Для междугородных переговоров — 16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку[...] Бурятской АССР.

Н00625. Зак. № [...]

Иван НИКИТИН

ШУМАК ДАБААНДА

Манай республикада ород хэлэн дээрэ бэшэдэг бүлэг уран зохёолшод бии. Тэдэнэй тоодо «Байгалай повестиин» автор М. Степанов, «Һүүлшын сухарилта» гэжэ роман бэшэһэн И. Калашников, хэдэн повесть толилуулһан Н. Рыбко болон бусад ороно. Эдэнэр буряад уран зохёолшодой зохёолнуудые ород хэлэн дээрэ оршуулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэдэгынь мэдээжэ.

Эдэнэй зэргэдэ үшөө нэгэ уран зохёолшо нэмэбэ. Тэрэмнай Иван Никитин болоно. Нүхэр Никитинэй «Почтарь», «Зоригтойшуул» гэжэ номуудыень Буряадай номой хэблэл гаргаа һэн. Мүнөө И. Никитин «Хүшэр хүндөөр олдоһон алтан» гэжэ шэнэ документальна повесть бэшэжэ дүүргээ. Тэрээн соогоо Зүүн-Саянда алтанай бии байһые баталан, бүхы наһаяа энэ хэрэгтэ зорюулһан профессор Львов, тэрэнэй һурагша Степан Леонов болон бусад геологуудай гайхамшагта баатаршалга тухай хөөрэнэ. Мүнөө повестиинь нэгэ хэһэгые уншагшадтаа дурадхахамнай.

Табан хүнтэй, арбан моритой геологуудай отряд Ильчир тосхонһоо июниин эхеэр гараа һэн. Степан Леонов аятайханаар бүмбэрүүлэн түрүүлжэ ябана, хажуугаарнь нохойнь гүйнэ. Энэ хамбы арай шамай мэдэгдэмэ зүргэ харгыгаар Шумак дабаан тээшэ дугшана. Һурамар моридынь турьяжа ябаад, бүдүүн унуулинуудые алхажа, томо гэгшын эльгэн шулуунуудые халтиран барин дабана.

Зун боложо байһан аятай үе: хадын горход харьялна, ойто хүндынүүд манарна, тэрэнги сэсэглээд ягаарна, зүлгэ ногоон хүхэрнэ.

Дабаха дабаамнай сула хабсагай шулуун, бэрхэтэйхэн лэ байха гэжэ Степан Васильевич һайн мэдэнэ. Гаталшагүй эрид эгсэ үгсүүрнүүд, оёоргүй жалганууд ходо дайралдаха. Ехэл болгоомжотой ябаха хэрэгтэй. Хүндые үгсэнгүй ондоо тээгүүр дабаа дабахам гэжэ һаналтагүй. Дабаанай оройдо гал түлижэ дулаасаха гэшүүһэншье олдохогүй. Энэ ушар Леоновой һанаае зобооно. Тэндэ ямар бэрхэшээлнүүд тушаалдаха, ямар олзо омог олдохо юм ааб даа?

Доковой оложо ерэһэн шулуун сооһоонь наян грамм алтан гараа. Энэнь лэ баярламаар. Алта олоһон газарые Степан Васильевич геологиин карта дээрэ хараа һэн.

Нэгэ гол газарые үнгэрэмсөөрөө тэдэнэр үгсүүр өөдэ абиржа эхилбэд. Моридоо хүтэлэнхэйнүүд. Барһад даа, моридынь амяа абажа ядан, уухилалдаһаар урагшаал зүдхэнэ. Арай гэжэ тэрэ тэбтэг дээрээ гараад, бүри аюултай уруудам руу бууха ушартай болтогдобо. Моридынь ташажа, годиржо, урда хүлөөрөө тулгалха зааханшье тэбсэг түрүүгаараа тэмтэрэн олоод, хойто хүлөө болгоомжотойгоор урагшань татана. Заримдаа нүхэ һүбэнүүдые харайнад.

Үдэшэлэн нэгэ ханатаһан хабсагай доро отогоо түхеэржэ, майхануудаа татаба. Түүдэгэй дүлэн соробхилбо, эдеэгээ шанажа оробод.

Үглөөгүүр Степан Васильевич моридоо хараад, ашаа ганзагыень шалгана. Галай хажуугаар консервын, кашын үлэгдэлэй хэбтэхыень обёорбо.

—Энэмнай муул гээшэ даа, хүбүүд,—гэжэ Леонов эридээр хэлэбэ. —Эдеэ хоолоо гамнаха хэрэгтэй. Харгымнай хүндэ, холо ха юм.

— Эдеэ хоолоор элбэг ха юмбибди,— гэжэ Володя Базаров эхилээд, үшөө юушьеб хэлэхэ гэһэн аад, Леоновой зэмэрхэнги харасаһаа далдираад, абяагүй болошобо.

Доков Коршунов хоёрые дуудажа, хажуудаа ерүүлээд, Степан Васильевич картаяа дэлгээбэ.

—Хоёр бүлэг боложо һалаябди гээд би дурадханаб. Таанар энээгүүр шэлээ дабаад, энээхэн жалга соо отогоо түхеэрээд байгаарайгты. Володя Базаров бидэ хоёр профессор Соболевой зааһан газарые шалгахамнай.

Гурба морёо орхёод, отряд замаа үргэлжэлүүлээ.

Леонов шэнжэлхэ гэһэн газар тээшээ ошобо. Володя тэндээ үлөөд, галаа түлижэ, яаралгүйхэн үдынгөө хоол шанажа оробо. Начальнигынь үдэ багта бусажа ерээд, рацияа тодхожо, экспедицитээ холбоо байгуулан, профессор Соболевой мэдүүлэгшэ газарые шалгаһан тухайдаа дуулгаба.

Хахад час үнгэрөөд байхада, Леонов зүргэ харгыгаар гэшхэлшэбэ. Хойноһоонь ганзагатай гурбан моридые Володя тӱуна. Наран халуунаар шарана, сэсэглэн байһан мойһон сайбалзана. Шэнэхэн үбһэ ногооной, сэсэг набшын һогтоомо хангал хамар сорьён, толгой эрьюулнэ. Нариихан зүргэ харгы үбһэ ногоон соо, шадхэ соо нэгэ бии, нэгэ үгы болоно. Заримдаа эгсэ ташалантай, нарииханууд хүндытэй үндэр дабаан урдань харагдана. Харгыдань намаг дайралдажа, моридынь үбдэг соо шабар сооһоо хүлөө арай гэжэ һугална.

Степан Васильевич ехэ яаралтайгаар дабшаба. Хойноһоонь арай шамай хүсэжэ ябаһан Базаров энэ шэрэнги шадхэ, унанги модод соогуур гараха замаа начальнигайнгаа бэрхээр олохыень гайхана.

Ойн модод шэнгэрэ шэнгэрһээр холо хойнонь үлэжэ, нюсэгэн аад, үндэр хада өөдэ үгсэжэ эхилбэд. Леонов ехэ һанаагаа зобонгёор нохойгоо хараад хараад абана. Тэрэнь һүр һүлдэгүй болошонхой, нэгэ заримдаа һажажа, үе үе үбһэ ногоо зулгаажа ябана.

— «Нүхэрни» хагсуу зүгнэбэл даа,—гэжэ Леонов Володидоо хэлэбэ.—Яарахал болообди. Үдэшэндөө шанга һалхин болохонь.

Хоёр зуугаад алхам ябаад, геолог зогсожо, тэндэхи газарые шэнжэлэн, мүрнүүдые хараад, нюурынь барагар хара болошобо.

«Буганууд хадаһаа буужа байна. Энэ ехэ муу тэмдэг гээшэ. Шуурган болохонь» гээд Леонов һанаа алдан, моридоо шабхуурдан шамдуулба.

Огторгойдо наранай мүнөөхи зандаа яларжа байгаа хадань, Володя уларил муудаха гэжэ этигэнэгүй.

— Ехэл муу даа, үхэхэдөө болохобди!...—гэжэ байжа Степан Васильевич гүбэрнэ. Гэнтэ һалхин һэб һаб гээд, дээрэ байһан ой шааяжа хүүежэ захалба. Наран бүрүүлтэжэ, сахариглан хүреэтэбэ. Шумак мундаргын оройгоор аадарай хара үүлэн мушхаржа, тэрэнэй доодо хярхагынь хангирхай шэрдэг шэнги нарбайн һанжаад, жалгын эрье һабардан һарбалзана. Сахилгаан сахилаад, тэнгэриин дуун нүжэгэнэн, газар доһолгоно. Мүндэртэй хүйтэн аадар орожо эхилбэ. Хаб харанхы болобо. Тэдэнэр нэбтэ шобто норошобо. Уданшьегүй бороо үнгэрөөд, саһан бударжа захалаа. Абаахай саһан улам ехээр орожо, нюурта нялдаад, нюдэ шабана. Степан Васильевич толгойгоо духылгаашье һаа, буруу тээшээ харангүй, урагшаал дабшана. Сахилгаан тэнгэриие хаха зүһэжэ, хадануудай оройтоор тэнгэриин дуун нүжэгэнэнэ, хатуужаһан саһан хүбөөтэ хабсагайнуудые шэрбэнэ, шанга һалхин мододые орбонгоорнь унагаана, хабсагайн шулуу хамха татаад, харгын хаалта обоолжорхино. Элһэн шулуун хүдэлжэ, хабсагайн ган габанууд үлэн шонодол улижа эхилбэ. Гүнзэгы хабшал уншарагтайгаар ёолоһондол хүүенэ. Томо шулуунууд хадаһаа хобхоржо, доошоо унахадаа, харгыда дайралдаһан юумые хэмхэ сохин, шулуун мүндэр мэтэ түшэгэнэн, хадын ташалан руу шуумайжа, хүнхинэһэн абяаниинь үни удаан замханагүй.

Элһэн, жэжэ шулуун хиидэнэ... Гүнзэгы хүр саһа умбажа эсэшэһэн хүнүүд, морид арай арайхан һалирнад. Хүйтэн һалхин хүнэй ами саглуулна. Хадхуурта хатуу саһан хүнэй нюур үбшэнтэйгөөр шарбэнэ, хүйтэн һалхин хубсаһа сүмэ үлеэнэ. Тойроод дүлиирүүлмэ хүүеэн, һалхинай эшхэрээн, саһа бордоһон... Степан Васильевич бүдэржэ унаад, арай гэжэ хүл дээрээ бодомсоорoo, баһал дабаан өөдэ абирна.

—Хүрэхэ, хүрэжэл үзэхэ ёһотойбди!—гэжэ Базаровтаа хашхарна.

Дабаанай оройдо гарахадань, һалхин бүри хүсэтэйгөөр, унатарнь үлеэбэ. Хүйтэнһөө гар хүлынь хүдэлхэеэ болишоо. Нэгэ багашье дулаасахын тулада ябахал хэрэгтэй байба. Тиибэшье хоёр мориниинь ябахаяа болёод, эрьелдэн һалхи руу хараад, уданшьегүй үбдэглэһэн бэеэрээ хэбтэшэбэ. Шуурганай урдаһаа зүдхэхэ хүсэ шадалынь барагдашоо. Эзэдэйнгээ аргадаха, сохиходошье, байраһаа хүдэлжэ үгэбэгүй.

— Володя! Нохойгоо абаад отог тээшээ ошо, километр хахад тухай үлөө...,—гэжэ Леонов хашхараад, нохойнгоо ооһор Володидо барюулба. —«Нүхэрэйнгөө» ооһор лэ бү алдаарай, хүлдэжэ үхэхэш!

—Та, Степан Васильевич, яаха гээшэбта?—гэжэ Володя һанаагаа зобонгёор дуугарба.

—Үхэхэгүйб даа! Түрүүшынхеэ бэшэб!

—Спиртээ гаргажа дулаасагты!

—Юун гэжэ-э-э!—геолог дуулабагүй ха.

—Спирт, спирт уугты...—гэжэ Володя даргынгаа шэхэндэ хашхарба.

—Шуурганай үедэ спирт уужа болохогүй. Амсаал һаа, һалааб гэжэ мэдээрэй. Зай, яба, яба гэнэб!...

Хэды алхам ябамсаарнь, мушхаржа эшхэржэ байһан сагаабтар шуурган Володиие нохойтойнь үрэбхихөөр забдана. Степан моридойнгоо эмээл абажа, мэшэрээ тайлажа, хэдэн одеялнуудые гаргаад, моридоо хушаба. Тиигээд ашаатай эмээлнүүдээ обоолон, саһа этэжэ хонхойлгоод, шэрдэгээ дэбдибэ. Шэшэржэ хэбтэһэн хүлһэтэй мориндоо бэеэ хашан, хүнжэл дороо ороод хэбтэшэбэ.

Голой эхеэр хагсуу хүүенэ. Хабшал соо саһа шуурган улин мушхарна. Иимэ һүни нүхэртэеэ хоюулан галай хажууда һууханшье аюултай даа. Гансааран мүртөө галгүй үлөөд, һалхи шуурганай галзууран байхые хаража хэбтэхэдэ бүришье аймшагтай.

Харанхы һүни. Хооһон хүнды. Хубхай зайдан. Галгүй һаа, хэн шамайе дулаасуулха, хубсаһыешни хатааха, баярлуулха, хамгаалхаб даа?

Степан ехэл һэргэгээр унтана. Хэнэйшье түрүүшээр нюур руунь амилхые, тиигээд бүлеэхэн аад, нойтон юумээр хасартань хүрэжэрхихые мэдэрбэ. Степан залд гээд, хасараа барижа үзөөд, нюдөө нээбэ. Нэгэ хара юумэ үндэжэ, нюурыень долёожо байба.

Нохойгоо танимсаараа.—«нүхэрни!»—гээд Леонов һөөлдэнги хоолойгоор дуугарба. — Володишни хаанаб?.. Али? — Үргэн шанаата, хара нидхэтэ хүбүүн хүртэ даруулжа хэбтэнэ гү гэжэ һанахадаа, досоонь аягүй, аймшагтай болошобо. Хабарай шуурган соо зууража үхэһэн экспедициин түмэршэ дарханиие эли тодоор һанаандаа оруулба. Түрэһэн гэрэйнгээ богоһо алхаха шадалгүй болоһон тула, забаалин дээрээ зуурашаһан юм. Леонов яаралтайхан бодобо. Хубсаһаниинь хүрэжэ, горо горзогор болошонхой. Бүхы бэень зада сохюулшаһандал хүндүүлхэй. Досоонь галаар хайража байһандал—халуу бусална. Тиибэшье даардаһаниинь хүрэнэ.

«Хүйтэ абаал гээшэ бэзэб даа» гэжэ бодоод, мэдээ табиһан хүлөө арай гэжэ хүдэлгэбэ. Хургадайнгаа нугархаяа болишоһон хадань, арай гэжэ моридоо эмээллэбэ. Тиигээд шуухиржа байһан шуурган тээшэ тон ехээр хүсэлжэ түрүүшынгээ алхам хэбэ. Хүлнүүдынь зэдэлдэшэнхэй, һольболдожо үгэхэ юм бэшэ. Хүйтэнһөө бэень хүрэжэ, шуһаниинь тогтон алдана. Һалхи шуурган мүнөөхил галзуу аашаяа гаргаһаар...

Одоошье майханууд харагдаад, хүнүүд урдаһаань гүйлдэжэ ерэбэ. Зүрхэниинь ехээр түгшөөд, нюдэдынь эреэлжэлбэ. Степанай унахаһаань түрүүн, хэншьеб, барижа абаба. Баяртай хүхюун нюурнуудые, таниһан нүхэдэйнгөө нюурнуудые, зүүдэндээ хаража, дуулажа байһан шэнги болоно. Хэншьеб нюур гарыень саһаар, спиртээр үрэнэ.

— Володя... Базаров Володя хаанаб? Ерээ гү?—гэжэ асуугаад һаланагүй.

— Би эндэ байнаб. Степан Васильевич.—гэһэн Володиин абяа холоһоо дуулахадаа, досоонь зэлд гэбэ.

...Леонов хойто һүнинь гэнтэ һэришоо. Унтариһаа бодоод, түмэр пеэшэнэй хажууда ошожо, гал удхалаад, түлеэ хэнэ. Гүсэ шааяба. Ходол шоно улина. Һулаханааршье улидаа һаань, ойдо ябажа һураһан хүн һалхи шуурган соогууршье илгаруулха. Майханай хажууда морид хүлнүүдээ һэлгүүлэн байжа, обёос жажална.

Пеэшэнэй хажууда хэбтэһэн «нүхэр» бодоод, һуняаһан бэеэрээ эбһээлбэ. Тиигээд ойро дүтүүр байһан юумэнүүдые унхидажа оробо.

— Шуурган болижо, наран игаахань,—гэжэ хэлээд, Степан нохой тээшээ харанхай һууба.

Ехэ намдуу номгон үглөөгүүр. Үүлэд ходоршонхой. Сэлмэг. Тойроод дүнгигар сагаан саһан.